36

ANTON ÇEHOV İVANOV

ivanov

anton çehov

bilgi yayınevi

BİLGİ YAYINLARI 36
TİYATRO DİZİSİ 10

Birinci Basım
Ocak 1967

BİLGİ YAYINEVİ
Sakarya Caddesi 8
Yenişehir, Ankara
Tel 17 74 03 - 17 89 30

Anton Çehov
İvanov

TÜRKÇESİ ATAOL BEHRAMOĞLU

Bilgi Yayınevi

Kapak düzeni : Ozan SAĞDIÇ

Başnur Matbaası, Ankara - 1967

KİŞİLER

NİKOLAY ALEKSEYEVİÇ İVANOV (Kolya, Nicolàs, Nikolaşa) Kasaba köylü işleri kurulu sürekli üyesi

ANNA PETROVNA (Anya, Anyuta) İvanov'un karısı, kızlık adı *Sarra Abramson*

MATVEY SEMENOVİÇ ŞABYELSKİ Kont. İvanov'un dayısı

PAVEL KİRİLLİÇ LEBEDEV (Paşa) Belediye Başkanı

ZİNAİDA SAVİŞNA (Ziyuziyuşka) Lebedev'in karısı

SAŞA (Aleksandra Pavlovna, Şura, Şuroçka, Saneçka) Lebedevlerin kızı, 20 yaşında

YEVGENİY KONSTANTİNOVİÇ LİVOV Genç belediye doktoru

MARFA YEGOROVNA BABAKİNA (Marfutka) Büyük çiftlik sahibesi genç bir dul, zengin bir tüccar kızı

DİMİTRİ NİKİTİÇ KOSİH Tüketim vergisi memuru

MİHAİL MİHAYLOVİÇ BORKİN (Mişa Michel) İvanov'un uzaktan akrabası, İvanov yurtluğunun (malikâne) yöneticisi

AVDYOTYA NAZAROVNA : Belirli işi olmayan yaşlı bir kadın

YEGORUŞKA Labedevlerin sığıntısı

I. KONUK
II. KONUK
III. KONUK
IV. KONUK
} Hepsi erkek

PİYOTR : İvanov'un uşağı

GAVRİLA : Lebedevlerin uşağı

Erkek ve kadın *KONUKLAR, UŞAKLAR*

Olay Orta Rusya'nın taşra kasabalarından birinde geçer.

BİRİNCİ PERDE

İvanov yurtluğunun bahçesi. Solda evin teraslı ön yüzeyi. Pencerelerden biri açıktır. Terasın karşısındaki geniş, yarım daire biçimindeki alandan bahçenin daha uzak yerlerine ortadan ve sağdan ağaçlı yollar uzanıyor. Sağda bahçe kerevetleri ve masaları. Masalardan birinde bir lamba yanmaktadır. Hava kararıyor. Perde açılırken evden bir piyano-viyolonsel ikilisi işitilir.

I

İVANOV, BORKİN

(İvanov masalardan birinde kitap okumaktadır. Bahçenin derinliklerinde, büyük çizmeleri ve tüfeğiyle Borkin görünür. Çakırkeyiftir. İvanov'u görünce ayaklarının ucuna basarak yaklaşır. Tam yanına vardığında tüfeğiyle yüzüne nişan alır.)

İVANOV (Borkin'i görerek irkilir ve sıçrar) Mişa! Bu da nesi! Tanrım! Korkuttunuz beni.. Sinirlerim yeterince bozuk zaten, bir de siz bu budalaca şakalarınızla... *(Oturur)* Korkuttu, seviniyor...

BORKİN (Kahkahayla) Peki, peki.. Özür dilerim, özür dilerim... *(Yanına oturur)* Bir daha yapmam, bir daha yapmam... *(Kasketini çıkarır)* Ne kadar sıcak, inanır mısınız ruhum, üç saatten daha az bir zamanda 17 kilometre yürüdüm... Bittim... Bakınız kalbime, nasıl da çarpıyor...

İVANOV (Okumasını sürdürerek) Peki, peki, sonra bakarım...

BORKİN Yo, şimdi bakın. *(İvanov'un elini tutup göğsüne yapıştırır)* Duyuyor musunuz? Tık - tık - tık - tık - tık - tık! Demek ki kalb hastalığı var bende. Her an ansızın ölebilirim. Söyleyin, üzülür müsünüz ben ölürsem?

İVANOV Okuyorum şimdi, sonra...

BORKİN Hayır, hayır, gerçekten üzülür müsünüz eğer ansızın ölüverirsem? Nikolay Alekseyeviç, üzülür müsünüz ben ölürsem?

İVANOV Canımı sıkıyorsunuz !

BORKİN Canım, söylesenize, üzülür müsünüz?

İVANOV: Evet, üzülüyorum, çünkü votka kokuyorsunuz. Mişa, iğrenç bir şey bu.

BORKİN (Güler) Kokuyor muyum gerçekten? Şaşılacak şey... Bununla birlikte, hiç de şaşılacak şey değil. Plesniki'de savcıyla karşılaştım. Doğrusunu söylemek gerekirse, sekiz

kadeh yuvarladık onunla. Aslına bakarsan, içki zararlı bir şey. Söyler misiniz, zararlı mı gerçekten? Ha? Zararlı mı?

İVANOV Artık bu kadarına dayanılmaz... Mişa, davranışlarınızın hakaret sınırına vardığını anlamalısınız.

BORKİN Peki, peki... Özür dilerim, özür dilerim!.. Oturup durun burda kendikendinize, Tanrı selâmet versin! *(Kalkıp yürür)* Amma da tuhaf insanlar canım, ağzını açıp bir söz edemiyorsun. *(Döner)* Haa! Az kalsın unutuyordum... Lütfen 82 ruble verir misiniz!..

İVANOV : Ne 82 rublesi?

BORKİN Yarın işçilere ödeyeceğimiz 82 ruble.

İVANOV Yok bende.

BORKİN Pek çok teşekkürler! *(Taklidini yapar)* «Yok bende»... İşçilerin ücretini ödememiz gerekmiyor mu acaba? Ha, gerekmiyor mu?

İVANOV Bilmem. Param yok bugün. Ay başına, maaşımı alıncaya kadar bekleyin.

BORKİN Buyurun konuşun bakalım böyle adamlarla! İşçiler ay başında değil, yarın gelecekler paralarını almaya!

İVANOV Peki ne yapayım yani, ne yapayım öyleyse? Canımı sıkıyorsunuz, öldürüyorsunuz beni... Nedir bu iğrenç yapışma huyunuz, okuduğum, yazdığım, ya da...

BORKİN : Soruyorum size: işçilerin ücretlerini ödemek zorunda mıyız, değil miyiz? Eee, daha ne söyleyeyim yani! *(Elini sallar)* Büyük

çiftlik sahibine bak! Şeytan canını alsın böyle büyük çiftlik sahiplerinin... Örnek çiftçilik... Binlerce dönüm toprak — cepte beş para yok... Yarın troykayı satayım da görün! Evet efendim!.. Yulafı daha biçilmeden satmıştım, yarın çavdarı da satayım da görün! *(Sahneyi adımlar)* İşi uzatacağımı mı sanıyorsunuz? Ha? Öyle mi sanıyorsunuz? Hayır efendim, yanlış kapı çaldınız...

II

ÖNCEKİLER, ŞABYELSKİ (Sahne arkasında) ve ANNA PETROVNA

ŞABYELSKİ (Pencereden sesi duyulur) Hiç kimse viyolonselle eşlik edemez size... Kulağınız bir turna balığı dolması kadar bile duyarlı değil, tuş vuruşlarınız felâket!

ANNA PETROVNA (Açık pencereden görünür) Kimdi az önce burada konuşan? Mişa, siz misiniz? Niçin tepinip duruyorsunuz öyle?

BORKİN Pek sayın Nicolàs'nızla bir çift ciddi söz etmeye kalkışsaydınız, siz de böyle tepinirdiniz.

ANNA PETROVNA : Mişa, kroket çimenliğine kuru ot getirmelerini söyleseniz e.

BORKİN (Elini sallar) Lütfen rahat bırakın beni.

ANNA PETROVNA Bu nasıl ses tonu böyle.. Bu ses tonu size hiç gitmiyor. Eğer kadınlar sizi sevsin istiyorsanız, hiç bir zaman öfkelenmeyin onların yanında, kurum satmayın...

(Kocasına) Nikolay, haydi kuru otların üstünde takla atalım!..

İVANOV Anyuta, açık pencere önünde böyle durman zararlı sana. İçeri gir lütfen... *(Bağırır)* Dayı, kapa pencereyi. *(Pencere kapanır)*

III

İVANOV, BORKİN

BORKİN İki gün sonra Lebedev'e faizleri ödemek zorunda olduğunuzu da unutmayın.

İVANOV Unutmadım. Lebedev'e gidip biraz daha beklemesini istiyeceğim. *(Saate bakar)*

BORKİN Ne zaman gideceksiniz?

İVANOV Biraz sonra.

BORKİN (Canlı) Dur hele, dur hele... bugün Şuroçka'nın doğum günü değil mi yahu? Ah-ah-ah... unuttu gittiydim... ne kafa, ne kafa!.. *(Sıçrar)* Gitmeli, gitmeli. *(Şarkı söyler)* Gitmeli... Gidip bir yıkanmalı, kâğıt çiğnemeli bu mendebur kokuyu defetmek için, üç damla da nişadır ruhu içince yaşasın yeni bir gün... Nikolay Alekseyeviç, canımın içi, ruhumun meleği, şu durmadan sinirlenmeleriniz, yakınmalarınız olmasa kim bilir ne işlerin üstesinden gelirdik ikimiz! Sizin için her şeye hazırım ben... İster misiniz Marfuşka Babakina'yla evleneyim sizin için? Drahomanın yarısı sizin... Yo, yo, hepsini alın, hepsini...

İVANOV Bırak saçmalamayı.

BORKİN Hayır, ciddî söylüyorum! İster misiniz evleneyim Marfuşa'yla? Drahomanın yarısı sizin, yarısı benim... Fakat, ne yararı

var size bunları söylemenin? Anlıyacak mısınız sanki? *(Taklit eder)* "Bırak saçmalamayı". İyi bir insansınız siz, akıllısınız, fakat yetenek yok sizde, anlıyor musunuz, iş yapabilme yeteneği yok sizde. İşe öyle girişmeli ki, şeytanın bile gözü yılsın. Oysa, bir psikopatsınız siz, mızmızsınız. Eğer normal bir insan olsaydınız bir yıl içinde milyon kazanmanız işten bile değildi. İşte örnek: eğer şu anda elimde 2300 ruble olsaydı, iki hafta sonra 20 bin yapardım onu. İnanmıyorsunuz şimdi buna değil mi? Size saçma geliyor şimdi bu, öyle mi? Hayır, hiç de saçma değil. Verin 2300 rubleyi, bir hafta sonra 20 bin olarak alın benden. Biliyor musunuz ki Ovsyanov tam bizim topraklarımızın karşısına düşen, nehrin öte yakasındaki topraklarını 2300 rubleye satışa çıkardı... Şimdi bu toprakları biz satın alırsak her iki kıyıyı da elimize geçirmiş olacağız. Her iki kıyı bizim olunca da, anlıyorsunuz değil mi, nehri setlerle kapamak hakkını elde edeceğiz. Nasıl mı? Değirmen kurarak. Nehre set yapmak istediğimizi bildirir bildirmez nehrin aşağılarında yaşayanlar basacaklar yaygarayı. İşte o zaman: «kommen Sie hierher», eğer istemiyorsanız bu su bentlerini, sökülün paraları baylar. Anlıyor musunuz? Zarev fabrikasından beş bin, Korolkov'dan üç bin, manastırdan beş bin...

İVANOV Mişa, bütün bunlar dalavere... Eğer benimle bozuşmak istemiyorsanız düşünceleriniz kendinizde kalsın.

BORKİN (Oturur) Şüphesiz!.. Biliyordum zaten!.. Hem kendiniz bir şey yapmazsınız, hem de benim elimi kolumu bağlarsınız.

IV

ÖNCEKİLER, ŞABYELSKİ, LİVOV

ŞABYELSKİ (Livov'la evden çıkarken) Doktorlarla avukatlar birbirlerinin tıpkısıdır. Aralarında sadece bir tek fark var: avukatlar soyarlar, doktorlarsa hem soyar, hem de öldürürler... Sözüm sizlere değil. *(Bir kerevete oturur)* Şarlatanlar, sömürücüler... Belki cennet bahçelerinde bu kurala aykırı bir durumla karşılaşabilirsiniz... fakat, bütün ömrüm boyunca aşağıyukarı yirmibin tükettim bu işler için, bana diplomalı bir dolandırıcı gibi görünmeyen bir tek doktorla karşılaşmadım...

BORKİN (İvanov'a) Evet, hem kendiniz bir şey yapmazsınız, hem de benim elimi kolumu bağlarsınız. Zaten bu yüzden değil midir ki beş paramız yok.

ŞABYELSKİ Sözüm sizlere değil.. Dedim ya, belki cennet bahçelerinde bu kurala aykırı bir durumla karşılaşabilirsiniz... İstisnalar kuralı bozmaz... Bununla birlikte... *(Esner)*

İVANOV (Kitabı kapıyarak) Evet, sizi dinliyorum doktor?

LİVOV (Pencereye göz atarak) Sabahleyin söylediğim gibi. Bir an önce Kırım'a gitmesi gerek *(Sahnede yürür)*.

ŞABYELSKİ (Bir kahkaha patlatır) Kırım'a gitmesi gerekmiş!.. Mişa, neden senle ikimiz

doktorluk yapmıyoruz? Ne kadar kolay bir iş... Herhangi bir Madam Angot'un ya da Ophelia'nın gıcığı tutar tutmaz, sarıl kaleme kâğıda, yaz bilim kurallarına göre; önce genç bir doktor, sonra bir Kırım gezisi, Kırım'a varınca da yakışıklı bir kılavuz Tatar...

İVANOV (Kont'a) Ah neler saçmalıyorsun cansıkıcı adam! *(Livov'a)* Çok para gerekli Kırım'a gidebilmek için. Diyelim ki parayı bulduk, fakat karım kesin olarak çıkmak istemiyor bu geziye.

LİVOV İstemiyor, evet. *(Susuş)*

BORKİN : Doktor, Kırım'a gitmesi gerekecek kadar hasta mı gerçekten?

LİVOV (Pencereye göz atar) Evet, verem...

BORKİN : Hımm!.. çok kötü... Kalıcı olmadığını çoktandır yüzünden seziyordum zaten...

LİVOV : Fakat, daha yavaş konuşun... sesiniz evden duyulabilir...

(Susuş)

BORKİN (İçini çeker) İşte hayat... İnsan hayatı tıpkı tarlada açan bir çiçeğe benzer: bir katır gelip yiyiverir onu, çiçek sizlere ömür...

ŞABYELSKİ Her şey boş, boş, boş! *(Esner)* Boş ve dalavere!..

BORKİN Bense, baylar, para kazanmanın yollarını öğretiyordum Nikolay Alekseyeviç'e. Olağanüstü bir tasarı sundum ona, fakat barutumuz her zaman olduğu gibi yine ıslak toprağa düştü tabiî. Sokamıyorsun ki kafa-

sına... Şu durumuna bakın bir: melankoli, spleen, tasa, karasevda, hüzün..

ŞABYELSKİ (Kalkar, gerinir) Sen bir dâhisin, herkese bir yaşama yolu öğretiyor, yön gösteriyorsun, ne olur bana da bir akıl verseydin. Bilgili adam, akıl ver bana, bir çıkar yol göster...

BORKİN (Kalkar) Gidip bir banyo yapayım.. Baylar, hoşça kalın.. *(Kont'a)* Sizin için yirmi tane çıkar yol var... Eğer sizin yerinizde olsaydım, bir hafta içinde yirmi binim olurdu. *(Yürür)*

ŞABYELSKİ (Borkin'in arkasından yürür) Nasıl, hangi yolla? Hadi, öğretsen e!

BORKİN Öğretecek ne var bunda, çok kolay... *(Döner)* Nikolay Alekseyeviç, bana bir ruble verin!

(İvanov sesini çıkarmadan parayı verir)

BORKİN «Merci!» *(Kont'a)* Oynanacak daha öyle kozlarınız var ki..

ŞABYELSKİ (Arkasından yürüyerek): Hadi, söylesen e, hangi kozlar?

BORKİN Eğer sizin yerinizde olsaydım, bir hafta içinde otuz binim olurdu. Belki daha da çok. *(Borkin ve Kont çıkarlar)*

V

İVANOV, LİVOV

İVANOV (Kısa bir sususuştan sonra) Gereksiz insanlar, gereksiz sözler, bir yığın budalaca soruya karşılık vermek zorunluluğu —doktor,

yordu beni bütün bunlar, hasta etti. Öyle sinirli, öyle çabuk parlayan, öyle sert, öyle ufaktefekle uğraşan biri olup çıktım ki, tanıyamıyorum kendimi. Bütün gün başım ağrıyor, uyku uyuyamıyorum, kulaklarımda uğultular... Bir yer bulamıyorum başımı dinleyecek. Şöyle rahat nefes alabileceğim bir yer yok...

LİVOV Nikolay Alekseyèviç, sizinle ciddî olarak konuşmamız gerekiyor.

İVANOV Buyurun, sizi dinliyorum.

LİVOV Anna Petrovna'yla ilgili olacak bu. *(Oturur)* Kırım'a gitmek istemediği doğru, ama eğer siz de onunla birlikte gitseydiniz, değiştirirdi bu düşüncesini.

İVANOV (Kısa bir süre düşünür) Çok para gerekli. Sonra, uzun bir süre için izin vermezler bana. Zaten bu yılın iznini kullandım.

LİVOV Peki, diyelim ki bunda haklısınız. Fakat veremin en etkili ilâcı, bilirsiniz ki, tam bir ruh esenliğidir, oysa karınızın bir dakika bile rahatı yok. Davranışlarınızda onu her an endişelendiren bir şey var. Biraz heyecanlıyım, özür dilerim, fakat dosduğru konuşmak istiyorum; davranışlarınız öldürüyor onu.

(Susuş)

Hakkınızda daha iyi şeyler düşünebilmeyi isterdim Nikolay Alekseyeviç!

İVANOV Yerden göğe kadar haklısınız bütün bunlarda.. Korkunç suçlu olmalıyım. Fakat, düşüncelerim karmakarışık, bir tembellik ruhumu zincire vurdu, kendimi anlamaya gü-

cüm yetmiyor. İnsanları da anlıyamaz oldum, kendimi de.. *(Pencereye göz atar)* Duyulabilir, haydi dolaşalım. *(Kalkarlar)* Size ta en başından anlatmak isterdim her şeyi, fakat öyle uzun, öyle karışık bir hikâye ki bu, dostum, sabaha kadar bitmez. *(Yürürler)* Anyuta eşsiz, olağanüstü bir kadındır. Benim için dinini değiştirdi, babasını annesini bıraktı, zenginliğini tepti, eğer yüz kurban daha isteseydim onları da verirdi gözünü kırpmadan. Bense olağanüstü hiç bir şey yapmadım, bir tek kurban vermedim. Evet, gerçekten de uzun bir hikâye bu... Fakat işin özü şurada, sevgili doktor *(duraklar)*... Kısaca söylemek gerekirse, ona tutkundum evlendiğimizde, bu sevginin ömrümüz boyunca süreceğine yemin etmiştim... Fakat... beş yıl geçti, o beni bugün de seviyor, bense *(ellerini çaresizlik anlamında açar)*... İşte, kısa bir süre sonra öleceğini söylüyorsunuz, bense ne aşk duyuyorum ne acıma, yalnız bir boşluk, bir yorgunluk. Korkunç bir durumda olmalıyım. Ne oluyor bana, bunu ben de bilmiyorum. *(Ağaçlı yolda uzaklaşırlar.)*

VI

ŞABYELSKİ, sonra ANNA PETROVNA

ŞABYELSKİ (Kahkahalarla girer) Kör olayım bir dolandırıcı değil bu, bir düşünür, bir virtüöz. Bu adamın anıtı dikilmeli. Çağımızın bütün çürük yanlarını kendinde toplamış. Hem avukat, hem doktor, hem tüccar,

hem memur. *(Terasın alt basamağına oturur)* Hem de hiç bir yüksek okuldan diploması yok. İşte buna şaşılır... Bir de kültür edinse, bilim öğrenimi filan yapsaymış, kim bilir nasıl dâhi bir alçak olup çıkacakmış... Bir hafta içinde yirmi binlik olurmuşum. Kozlu bey, yani kontluk sanı elimdeymiş daha.. *(Kahkahayla)* "Her genç kız drahomasıyla birlikte varabilir size, eğer isterseniz"

(Anna Petrovna pencereyi açıp aşağı bakar)

ŞABYELSKİ «İster misiniz Marfuşa'yı sizin için istiyeyim?» «Qui est ce que c'est» Marfuşa? Ah, sanırım Balabalkine olacak bu... Babakalkina... şu çamaşırcı karılara benzeyen.
ANNA PETROVNA Kont, siz misiniz?
ŞABYELSKİ Ne istiyorsunuz?

(Anna Petrovna güler)

ŞABYELSKİ *(Yahudi ağzıyla)* Niçin gülüyorsunuz?
ANNA PETROVNA Aklıma sizin söylediğiniz bir yakıştırma geldi de. Öğle yemeğinde söylemiştiniz, hatırlıyor musunuz? Bir kere hastalanan attan, tövbekâr olan ka... nasıldı, nasıldı?
ŞABYELSKİ Hıristiyan olan çıfıttan, tövbekâr olan kavattan, bir kere hastalanan attan hayır gelmez.
ANNA PETROVNA (Güler) Küçük bir cinası bile kötülüksüz söyliyemiyorsunuz. Kötü bir insansınız siz. *(Ciddî)* Kont, şaka etmiyorum, çok kötü bir insansınız siz. Cansıkıcı, korkunç

bir şey sizinle birlikte yaşamak. Durmadan sızlanıyorsunuz, durmadan homurdanıyorsunuz, size kalırsa herkes alçak, namussuz. Kont, içtenlikle söyleyin, herhangi birisi hakkında iyi şeyler söylediğiniz oldu mu hiç?

ŞABYELSKİ Bu da nesi? Sınava mı girdik yoksa?

ANNA PETROVNA : Sizinle beş yıldır aynı çatı altındayız, ama bir kere bile insanlar üzerine soğukkanlılıkla, sağduyuyla konuştuğunuzu duymadım; dikensiz, alaysız bir söz ettiğinizi işitmedim. Ne kötülük etti bu insanlar size? Kendinizi herkesten daha mı iyi sanıyorsunuz yani?

ŞABYELSKİ Hiç de öyle sanmıyorum. Ben de namussuzun, rezilin biriyim herkes gibi. «Mauvais ton» ve bırakılmış bir bunak. Sövüyorum kendime; kimsin sen? nesin sen? diye soruyorum. Bir zamanlar varlıklı ve başıma buyruktum, mutluydum da az çok. Ya şimdi... sığıntının, asalağın, sorumsuz soytarının biri. İnsanlara öfkelendiğim, onlara aşağılık olduklarını söylediğim zaman gülüveriyorlar; eğer ben de gülersem, kederli kederli bakıp başlarını sallıyor, moruk çıldırdı diyorlar. Aslında çoğuzaman ne sözlerimin farkındalar ne de varlığımın.

ANNA PETROVNA (Sessizce) İşte yine bağırıyor.

ŞABYELSKİ Kim ?

ANNA PETROVNA : Baykuş. Her akşam bağırır.

ŞABYELSKİ Varsın bağırsın. Şu yaşadığımızdan daha kötüsü var mı sanki. *(Gerinir)* Eh, sevgili Sarra, piyangodan bir yüzbin ya da iki yüzbin vursaydı, gösterirdim istakozların nerede kışladığını! O zaman ne yapacağımı görürdünüz. Bu merhamet çukurundan çıkar, bir daha da kıyamete kadar adımımı atmazdım buraya.

ANNA PETROVNA Piyangodan para vursaydı ne yapardınız sahi?

ŞABYELSKİ (Biraz düşünüp) İlkin doğru Moskova'ya, Çingene korosunu dinlemeye giderdim. Sonra... Sonra da Paris'e atardım kapağı. Orada oturacak bir kat tutar, Rus kilisesine giderdim.

ANNA PETROVNA Peki, sonra?

ŞABYELSKİ Sonra da günler boyunca karımın mezarı başında oturur, düşünceye dalardım. Geberinceye kadar da kalkmazdım ordan. Biliyor musunuz, karım Paris'te gömülü..

(Susuş)

ANNA PETROVNA Ne kadar korkunç bir can sıkıntısı. Var mısınız bir şeyler çalmaya?

ŞABYELSKİ Peki, notaları hazırlayın.

VII

ŞABYELSKİ, İVANOV, LİVOV

İVANOV (Ağaçlıklı yolda Livov'la görünürler) Siz, sevgili dostum, geçen yıl bitirdiniz okulunuzu, gençsiniz daha, dinçsiniz. Bense

otuzbeş yaşındayım. Size öğüt verebilirim. Bir Yahudi'yle, bir psikopatla, ya da mavi çoraplının biriyle evleneyim demeyin sakın; sıradan, renksiz birini seçin en iyisi. Yaşamanız basmakalıp, birörnek olsun. Fon ne kadar renksiz, ne kadar tekdüze olursa o kadar iyi. Dostum, bin kişiye karşı koymaya kalkmayın tek başınıza, yel değirmenleriyle dövüşe girişmeyin, başınızla duvarlara tos vurmayın... Tanrı her türlü örnek çiftçilikten, olağanüstü okullardan, ateşli söylevlerden korusun sizi. Kabuğunuza çekilip kendi küçük işinizle uğraşın. Bence insana yaraşır, en şerefli, en sağlıklı iş bu. Benimse nasıl yorucu bir hayatım var! Ah, nasıl yorucu bir hayatım var!.. Bir yığın yanlış davranış, bir yığın haksızlık, bir yığın anlamsızlık!.. *(Kontu görerek sinirlenir)* Dayı, her zaman göz önünde dolaşıp durursun, insanların başbaşa iki çift söz etmelerine izin vermezsin!

ŞABYELSKİ (Ağlamaklı) Tanrı beni yok etsin, dünyada bana göre yer yok! *(Sıçrar, eve girer)*

VIII

İVANOV, LİVOV

İVANOV (Kont'un arkasından bağırır) Özür dilerim, özür dilerim! *(Livov'a)* Şimdi, niçin kırdım onu? Yok, yok, büsbütün laçka olmuşum ben. Bir şeyler yapmalı, bir şeyler yapmalı...

LİVOV (Heyecanlanarak) Nikolay Alekseyeviç, dinledim sizi... özür dilerim, dosdoğru, düpedüz konuşacağım. Bırakın söylediklerinizi, daha sesinizde, sesinizin tonunda öyle kayıtsız bir bencillik, öyle soğuk bir katıyüreklilik var ki... şaşılacak şey... Size yakın olan bir insan sırf size yakın olduğu için yokolup gidiyor, günleri sayılacak kadar az, ve siz... hâlâ sevmiyebiliyorsunuz onu, hâlâ dolaşabiliyor, öğütler verebiliyor, çalım satabiliyorsunuz... Bende güzel konuşabilme yeteneği yok, gücüm yetmez buna, fakat, fakat... sizden hiç, ama hiç hoşlanmıyorum...

İVANOV Olabilir, olabilir... Şüphesiz ki dışardan biri olarak daha iyi görebiliyorsunuz her şeyi... Beni anlamış olmanız olağandır... Her halde çok, çok suçluyum... *(Kulak kabartır)* Sanırım atları getirdiler... Gidip giyinmeliyim... *(Eve doğru yürür, duraklar)* Doktor, beni sevmiyorsunuz, açıkça da söyleyebiliyorsunuz bunu. Bu sizin şerefli bir insan olduğunuzu gösterir. *(Eve girer)*

IX

LİVOV

LİVOV (Yalnız) Tanrı belâmı versin benim, işte yine en elverişli durumu kaçırdım, yine gerektiği gibi konuşamadım... Bu adamla konuşurken soğukkanlı olamıyorum! Ağzımı açıp bir söz edeyim derken *(eliyle göğsünü gösterir)* göğsüm sıkışmaya başlıyor, altüst olu-

yorum, dilim boğazıma yapışıyor. Bütün varlığımla nefret ediyorum bu Tartuffe'ten, bu soylu dolandırıcıdan... Yine binip arabaya gidecek... Oysa bahtsız karısının bütün dileği, onunla birlikte olmak. Onunla birlikte olmak yaşama gücünü artırıyor kadıncağızın. Hiç olmazsa bir tek akşamı olsun birlikte geçirmeleri için yalvarıyor... Fakat, elinden gelmiyor beyefendinin bu... Evi dar ve boğucuymuş, bakın hele. Eğer bir gece bile evde kalsaymış, alnına kurşunu sıkıp öldürebilirmiş kendini. Zavallı... herhangi yeni bir alçaklığa girişebilmesi için geniş alanlar gerekli ona... Ama, biliyorum ben neden her akşam bu Lebedevlere gidiyorsun! Biliyorum!

X

İVANOV (şapkalı, paltolu), ŞABYELSKİ, ANNA PETROVNA

ŞABYELSKİ (İvanov ve Anna Petrovna'yla birlikte evden çıkarken) Nicolàs, insanlık dışı bir şey bu yaptığın!.. Kendin her akşam binip arabaya gidiyorsun, bizse yapayalnız kalıyoruz burada. Can sıkıntısından saat 8 de yatağa girer oldum. Yaşamak değil, rezalet bu! Peki neden sen gidebilirmişsin de biz gidemezmişiz? Ha, neden?

ANNA PETROVNA Kont, bırak onu; bırak gitsin...

İVANOV (Karısına) Fakat sen nereye gidebilirsin ki bu hasta halinle? Hastasın, güneş bat-

tıktan sonra dışarı çıkamazsın... İşte, doktor burada, sor. Anyuta, çocuk değilsin, düşünmelisin.. *(Kont'a)* Peki, sen ne diye gelmek istiyorsun oraya ?

ŞABYELSKİ Burada kalmıyayım da ister cehennemin dibine gideyim, ister timsahın midesine! Sıkılıyorum! Cansıkıntısı alıklaştırdı beni! Herkesin kafasını şişiren biri olup çıktım. Sen Sarra'nın canı sıkılmasın diye beni evde bırakıyorsun ama, ben canına okudum kadıncağızın, yiyip bitirdim zavallıyı!

ANNA PETROVNA Bırakın onu Kont, bırakın gitsin. Madem ki orada neşelenebiliyor...

İVANOV Anya, bu tavır niye, bu ses tonu niye? Oraya eğlenmek için gitmediğimi biliyorsun! Bonolar üzerine konuşmalıyım.

ANNA PETROVNA Anlamıyorum, ne diye açıklama gereğini duyuyorsun? Git! Seni tutan mı var?

İVANOV Baylar, niçin yiyip duruyoruz birbirimizi?.. Ne gereği var bunun!..

ŞABYELSKİ (Ağlamaklı) Nicolàs, sevgili yavrum, beni de götür ne olur! Oradaki namussuzlarla ahmakları görüp belki biraz açılırım! Biliyorsun, Paskalyadan beri dışarı çıkmadım...

İVANOV (Sinirli) Peki, peki, gel! Ah, nasıl kafamı şişiriyorsunuz!

ŞABYELSKİ Geleyim mi! Oh, «merci, merci...» *(Sevinçle İvanov'un koluna girer, onu kıyıya çeker)* Senin hasır şapkayı giyebilir miyim?

İVANOV Peki, ama çabuk, lütfen!

(Kont eve koşar)

XI

İVANOV, ANNA PETROVNA

İVANOV Nasıl canıma okudunuz hepiniz! Fakat, neler söylüyorum ben! Anya, konuşmalarımın seni yaraladığını bilyorum. Eski den böyle davranmazdım. Neyse, hoşça kal, saat bire doğru dönerim.

ANNA PETROVNA Kolya, sevgilim, gitme!

İVANOV (Coşkun) Sevgili kızım, canım, mutsuz çocuğum, yalvarırım, akşamları dışarı çıkmamı engelleme. Biliyorum, haksızlık bu, ama izin ver bu haksızlığı yapmama! Ev beni öldürüyor! Güneş batar batmaz bir keder ruhumu ezmeye başlıyor. Korkunç bir keder! Nedenini sorma bunun. Ben de bilmiyorum. Yemin ederim ki bilmiyorum. Lebedevlere gidiyorum, aynı keder orada da bütün ağırlığıyla ruhuma çörekleniyor? Dönüyorum, aynı.. Ümitsizlik bu, tam bir ümitsizlik!..

ANNA PETROVNA Kolya... kalsaydın eğer, yine eskisi gibi dertleşirdik. Akşam yemeğini birlikte yer, okurduk... İhtiyarla bir şeyler çalardık senin için. *(Kucaklar)* Gitme!... *(Susuş)* Anlıyamıyorum seni. Bir yıldır böyle sürüp gidiyor bu. Neden değiştin Kolya?

İVANOV Bilmiyorum, bilmiyorum...

ANNA PETROVNA Akşamları birlikte çıkmamızı niçin istemiyorsun ?

İVANOV Peki, niçin seninle olmak istemediğimi öğrenmek istiyorsan, söyliyeyim, peki. Bunu söylemek katıyüreklilik olacak, ama yine de daha iyi, söyliyeyim.. Keder ruhumu ezmeye başladığı zaman içimde sana karşı bir soğukluk uyanıyor, seni sevmez oluyorum. İşte o zaman kaçıyorum senden. Kısaca, kendimi dışarı atmalıyım, işte bu!

ANNA PETROVNA : Keder mi dedin? Anlıyorum.. anlıyorum... Biliyor musun, Kolya, eskisi gibi şarkı söylemeyi, gülmeyi, öfkelenmeyi denesen... Gitme, gülelim birlikte, likör içelim, bir dakika içinde kederin geçer... İster misin, sana şarkı söyliyeyim? Ya da, eskisi gibi, gidip çalışma odanda, karanlıkta oturalım, bana kederini anlat... Gözlerin ne kadar acılı!.. Onlara bakıp ağlıyayım, o zaman her şey daha kolay gelir ikimize... *(Güler, ağlar)* Ha, olmaz mı? Nasıldı o şarkı? «Çiçekler her bahar yenileniyor, ama mutluluk geri gelmez bir daha...» Ha? Peki, git, git...

İVANOV Anya, benim için dua et! *(Yürür, duraklar, düşünür).* Hayır, elimde değil, hayır! *(gider)*

ANNA PETROVNA Git... *(Oturur)*

XII

ANNA PETROVNA, LİVOV

LİVOV (Girer) Anna Petrovna, saat altıyı çalar çalmaz hemen odanıza çıkmak, sabaha kadar da orada kalmak zorundasınız. Bunu bir

kural sayın kendiniz için. Akşam havasındaki nem sağlığınıza çok zararlı.

ANNA PETROVNA : Başüstüne.

LİVOV Bu da nesi? Ben ciddi konuşuyorum.

ANNA PETROVNA Bense ciddi olmak istemiyorum *(Öksürür)*

LİVOV İşte, öksürüyorsunuz...

XIII

ÖNCEKİLER, ŞABYELSKİ

ŞABYELSKİ (Şapkalı, paltolu, evden çıkar) Nikolay nerede? Atlar hazır mı? *(Koşup Anna Petrovna'nın elini öper)* İyi geceler meleğim! *(Yüzünü buruşturur)* "Gevalt!"[1] *(Yahudi ağzıyla)* Özür dilerim, lütfen! *(Hızla çıkar)*

XIV

ANNA PETROVNA, LİVOV

(Susuş, uzakta bir akordeon sesi)

ANNA PETROVNA : Ne korkunç bir can sıkıntısı!.. İşte arabacılar ve ahçılar eğleniyorlar, bense... bense böyle bir köşeye fırlatılmış.. Yevgeniy Konstantinoviç, niçin dolaşıp duruyorsunuz? Gelin, oturun!..

LİVOV İçimden oturmak gelmiyor.

(Susuş)

ANNA PETROVNA Mutfakta «Sığırcık Ku-

[1]Bir Yahudi argosu. (Çev.)

şu»nu çalıyorlar. *(Söyler)* «Sığırcık, sığırcık, nereden? Kırdan, votka içmeden.» *(Susuş)* Babanız, anneniz sağ mı doktor?

LİVOV Annem sağ.

ANNA PETROVNA Annenizi özlüyor musunuz?

LİVOV Zamanım yok.

ANNA PETROVNA (Güler) «Çiçekler her bahar yenileniyor, ama mutluluk geri gelmez bir daha». Kimdi bunu söyleyen? Tanrım, kimdi? Sanırım, Nikolay'dı yine. *(Kulak kabartır)* Baykuş bağırıyor.

LİVOV Bırakın bağırsın!

ANNA PETROVNA Kaderin beni aldattığını düşünmeye başlıyorum artık, doktor. Bir çok kişi, benden hiç de daha iyi olmayan pek çok kişi mutlu olabiliyor, ve bu mutluluğu elde etmek için de hiç bir karşılık ödemiyorlar. Bense en küçük parçasına kadar her şeyin karşılığını ödedim, kesin olarak her şeyin!.. Hem de nasıl pahalı! Benden niçin böyle korkunç faizler alındı?.. Dostum, bana sakınganlıkla, incelikle davranıyorsunuz, gerçeği yüzüme karşı söylemekten kaçınıyorsunuz, fakat sanıyormusunuz ki nasıl korkunç bir hastalığın pençesinde olduğumu bilmiyorum!.. Neyse, bunlardan sözetmek cansıkıcı... *(Yahudi ağzıyla)* Özür dilerim, lütfen! Gülünç fıkralar bilir misiniz?

LİVOV Hayır, bilmem.

ANNA PETROVNA: Ama Nikolay bilir. Artık insanların adaletsizliğine şaşmaya başlıyorum:

Niçin aşkın karşılığı aldanış, gerçeğin karşılığı yalan oluyor? Söyleyin, daha ne zamana kadar benden nefret edecekler annemle babam? Buradan 50 kilometre uzakta yaşıyorlar ama, gece gündüz, uyurken bile, onların nefretini duyuyorum üzerimde. Peki, Nikolay'ın kederine ne dersiniz? Akşamları bir keder ruhunu ezmeye başladığında benden soğuyormuş. Bunu anlıyorum, bir şey söylemiyorum, ama ya büsbütün soğursa benden!.. Şüphesiz ki olmaz bu, fakat, ya bir de olursa? Hayır, hayır, böyle bir şeyi düşünmek bile gereksiz. *(Şarkı söyler)* «Sığırcık, sığırcık, nereden?» *(Titrer)* Nasıl korkunç şeyler geliyor aklıma!.. Doktor, bir aile içinde değilsiniz siz, bunların çoğunu anlıyamazsınız.

LİVOV Şaşıyorsunuz... *(Yanına oturur)* Hayır, ben... ben şaşıyorum size! Sizin gibi akıllı, şerefli, nerdeyse kutsal denebilecek bir kadın, böyle küstahça aldatılmaya, bu baykuş yuvasına sürüklenmeye nasıl izin verdi, açıklayın bana, anlatın! Sizinle bu soğuk, bu katı yürekli adam arasında... Neyse, kocanızı bırakalım şimdilik! Sizinle bu boş, bu bayağı çevre arasında ne gibi bir ortak özellik bulunabilir? Aman Tanrım! Bu mızmız, paslı, kafadan kontak Kont, bu üçkâğıtçı, dolandırıcılar dolandırıcısı, iğrenç tavırlı Mişa... Açıklayın bana, ne işiniz var sizin burada? Nasıl düştünüz buraya?

ANNA PETROVNA (Güler) Bir zamanlar o da tam böyle konuşurdu işte... Tam böyle...

Fakat onun gözleri sizinkilerden daha büyüktür. Ateşli ateşli konuşmaya başladığında kor gibi parlarlardı... Konuşun, konuşun!... *LİVOV (Kalkar, elini sallar)* Ne konuşayım? Lütfen odanıza gidin...

ANNA PETROVNA Nikolay için ağzınıza geleni söylüyorsunuz. Onu nasıl tanıyabilirsiniz böyle inceden inceye? Bir insan altı ay içinde tanınabilir mi sanki? Doktor, o olağanüstü bir insandır, onunla iki üç yıl önce tanışmadığınıza yanıyorum. Karasevdaya tutuldu şimdi, ne konuşuyor, ne de bir şey yapıyor. Ama eskiden... ne kadar büyüleyici bir insandı!.. İlk bakışta vurulmuştum. *(Güler)* Bir tek bakışı kafese girmeme yetmişti! «Gidelim» der demez çürümüş yaprakları makasla budar gibi her şeyi koparıp attım, ve gittik.. *(Susuş)* Ama durum değişti artık. Şimdi başka kadınlarla eğlenmek için Lebedevlere gidiyor, bense... bahçede oturup baykuşu dinliyorum!.. *(Bekçinin vuruşları duyulur)* Doktor, kardeşiniz var mı?

LİVOV Hayır.

(Anna Petrovna hüngür hüngür ağlar)

LİVOV Bu da nesi? Ne oluyorsunuz?

ANNA PETROVNA (Kalkar) Doktor, dayanamıyorum, oraya gitmeliyiz...

LİVOV Nereye ?

ANNA PETROVNA Onun olduğu yere. Gideceğim... Arabayı hazırlamalarını söyleyin. *(Koşarak eve girer)*

LİVOV Yoo, bu koşullarla doktorluk yapılamaz! On para ödememeleri bir yana, insanı altüst ediyorlar! Hayır, bu durumda doktorluk yapılamaz! Yeter!.. *(Eve yürür)*

Perde

İKİNCİ PERDE

Lebedevlerin salonu. Karşıda bahçeye açılan bir kapı. Sağda ve solda kapılar. Eski, değerli ev eşyası. Avize, şamdanlar, tablolar. Hepsi tozdan korunmak amacıyla örtülüdür.

I

ZİNAİDA SAVİŞNA, KOSİH, AVDOTYA NAZAROVNA, YEGORUŞKA, GAVRİLA, HİZMETÇİ KIZ, KONUK YAŞLI KADINLAR, GENÇ KIZLAR, sonra BABAKİNA

(Zinaida Savişna divanda oturmaktadır. İki yanındaki koltuklarda yaşlı konuklar, sandalyelerde gençler. Arkada, bahçeye açılan kapının yakınında iskambil oynanıyor. Oyuncular arasında Kosih, Avdotya Nazarovna, Yegoruşka. Gavrila sağdaki kapıda durmaktadır. Hizmetçi kız tepsiyle şekerleme dağıtıyor. Ko-

nuklardan bazıları bahçeyle sağdaki kapı arasında dolaşıyorlar. Sağdaki kapıdan Babakina girer, Zinaida Savişna'ya doğru yürür.)

ZİNAİDA SAVİŞNA (Sevinçle) Marfa Yegorovna, ruhum...

BABAKİNA : Nasılsınız Zinaida Savişna? Kızınızın doğum gününü kutlamakla şeref duyduğumu bildiririm!.. *(Öpüşürler)* Tanrı daha nice nice yıllar...

ZİNAİDA SAVİŞNA : Teşekkür ederim, ruhum, öyle sevinçliyim ki... Ya siz nasılsınız?

BABAKİNA : Çok teşekkür ederim *(Divana, Zinaida Savişna'nın yanına oturur)* Genç adamlar, merhaba!

(Konuklar Babakina'yı selâmlarlar)

I. KONUK: (güler) «Genç adamlar»... Peki siz genç değil misiniz?

BABAKİNA (İçini çeker) Biz kim, gençlik kim..

I. KONUK (Saygılı bir gülümsemeyle) İnsaf edin... Adınız dul sizin... Yoksa nice kızlara on avans verebilirsiniz.

(Gavrila, Babakina'ya çay getirir)

ZİNAİDA SAVİŞNA (Gavrila'ya) İnsan yalnız çay getirir mi? Reçel filan da getirseydin ya. Bektaşiüzümü...

BABAKİNA : İstemez, istemez, çok teşekkür ederim.

(Susuş)

I. KONUK Marfa Yegorovna, Muşkino yoluyla mı geldiniz?

BABAKİNA Hayır, Zaymifçe'den. Orası daha iyi.

I. KONUK Evet, hakkınız var.

KOSİH İki maça.

YEGORUŞKA : Pas.

AVDOTYA NAZAROVNA Pas.

II. KONUK Pas.

BABAKİNA : Ruhum, Zinaida Savişna, borsada fiyatlar fırlamış yine. Görülmüş şey değil; birinci istikraz senedi 270 e çıkmış, ikincisi de yuvarlak hesap 250... Hiç bir zaman bu kadar fırlamamıştı.

ZİNAİDA SAVİŞNA (İçini çeker) Eh, kimin elinde çoksa, yaşadı...

BABAKİNA : Öyle demeyin ruhum, değerleri büyük olmakla birlikte, sermayeyi onlara yatırmak pek de yararlı değil. Yalnız sigortasına gücünüz yetmiyor.

ZİNAİDA SAVİŞNA : Öyle olmasına öyle ama, ne de olsa ümit ediyorsun iki gözüm... *(İçini çeker)* Tanrı kullarını düşünür.

III. KONUK Eğer bana soracak olursanız, Leydiler, zamanımızda sermaye sahibi olmak bence pek zararlı bir şey. Yüzde senetleri pek az pay veriyor, parayı işletmeye yatırmaksa çok tehlikeli. Bana kalırsa, Leydiler, zamanımızda sermaye sahibi olan kişinin durumu şu kişiden daha kritiktir, o kişi ki...

BABAKİNA (İçini çeker) Pek doğru!

(I. Konuk esner)

BABAKİNA : Acaba bayanların yanında esnenir mi?

I. KONUK Pardon, birdenbire oldu.

(Zinaida Savişna kalkar, sağdaki kapıdan çıkar, sürekli sessizlik)

II

Zinaida Savişna'dan Başka, ÖTEKİLER

YEGORUŞKA İki karo.

AVDOYA NAZAROVNA : Pas.

II. KONUK Pas.

KOSİH : Pas.

BABAKİNA (Kendi kendine) İnsan canısıkıntısından ölebilir!

III

ÖNCEKİLER, ZİNAİDA SAVİŞNA, LEBEDEV

ZİNAİDA SAVİŞNA (Sağdaki kapıdan Lebedev'le birlikte sahneye girerken, sessizce) Ne diye mıhlanıp kaldın oraya? Sen ne «Prima donna» sın sen!

LEBEDEV (Esner) Ne ağır suçlarım varmış Tanrım! *(Babakina'yı görerek)* Anacığım, kaymağa bak! Lokum!.. *(Babakina'yı selâmlar)* Canımın içi nasıllar?

BABAKİNA: Çok teşekkür ederim, iyiyim.
LEBEDEV Oh oh, çok şükür!.. *(Koltuğa oturur)* Pek güzel, pek güzel... Gavrila!

(Gavrila bir kadeh votka, bir bardak su getirir. Lebedev önce votkayı, sonra suyu içer)

I. KONUK Sağlığınıza!..
LEBEDEV Ne sağlığı!. Gebermediğimize şükür. *(Karısına)* Ziyuziyuşka, bizim küçük nerelerde?
KOSİH (Ağlamaklı) Peki söyler misiniz, biz neden bir el bile alamadık? *(Sıçrar)* Şeytan canımı alsın, neden ütüldük biz?
AVDOTYA NAZAROVNA (Sıçrar ve sertçe) Söyliyeceğim şimdi neden ütüldüğümüzü; eğer oyun oynamayı bilmiyorsan, oynamaya kalkma azizim. Ne hakkın var eşinin kâğıdım kesmeye. İşte turşuluk bey elinde kaldı!. *(İkisi de masadan ileri doğru koşarlar)*
KOSİH (Ağlamaklı) Bakın, baylar... Elimde karodan: Bey, papaz, kız, bacak ve aşağı sekiz kâğıt, maçanın beyi, bir de, anlıyorsunuz ya, bir de küçük kupacık var. O ise, Tanrı iyiliğini versin, şleme kadar bile gidemedi! Ben sansatu açıyorum...
AVDOTYA NAZAROVNA (Keserek) Bendim sansatu açan! Sen iki sansatu dedin...
KOSİH Şaşılacak şey!.. Dinleyin, Tanrı aşkına... sizde... bende... *(Lebedev'e)* siz yargıç olun Pavel Kirilliç... elimde karodan: bey, papaz, kız, bacak ve aşağı sekiz kâğıt..

LEBEDEV (Kulaklarını tıkar) : Sus, Tanrı aşkına, sus...

AVDOTYA NAZAROVNA (Bağırır) Sansatu diyen bendim!

KOSİH (Azgın) Bir daha bu ihtiyar alabalıkla oyuna oturursam alçağım! *(Hızla bahçeye çıkar)*

(İkinci konuk da onun arkasından çıkar, masada Yegoruşka kalır.)

AVDOTYA NAZAROVNA : Of!.. Kan beynime sıçradı... «İhtiyar alabalık!».. Sensin ihtiyar alabalık!...

BABAKİNA : Pek öfkelisiniz büyük anne...

AVDOTYA NAZAROVNA *(Babakina'yı görür, ellerini çırpar)* Ah güzelim... ah canım!.. O burada oturuyor da, ben, koca kör, görmüyorum... İki gözüm... *(Babakina'nın omzunu öper, yanına oturur)* Ne kadar sevindim. Dur hele, bir bakayım sana beyaz kuğum. Tu-tu-tu-tu... Kem gözler kör olsun...

LEBEDEV Amma da okudun ha... Bu lafları sıralıyacağına, ona bir koca bulsan daha iyi edersin...

AVDOTYA NAZAROVNA : Bulacağım da! Onu ve Saneçka'yı evlendirmeden tabuta girmek yok!.. *(İçini çeker)* Gelgelelim, güvey nerde şimdi? İşte, güveylere bakın, tüylerini teleklerini büzmüş, ıslak horozlar gibi oturup duruyorlar!..

III. KONUK Çok başarısız bir benzetme. Bana sorarsanız, Leydiler, günümüzdeki genç

adamlar evlenmekten kaçınıyorlarsa bunun nedeni toplumsal koşullardır...

LEBEDEV Peki, peki! Felsefeyi bırak! Hoşuma gitmiyor!..

IV

ÖNCEKİLER, SAŞA

SAŞA (Girer, babasına doğru yürür) Dışarda eşsiz bir hava var, sizse, baylar, bu boğucu sıcakta oturuyorsunuz.

ZİNAİDA SAVİŞNA : Saşenka, Marfa Yegorovna'yı görmüyor musun?

SAŞA : Özür dilerim. *(Babakina'ya gider, selâmlaşır)*

BABAKİNA : Çok gururlandın, Saneçka, çok gururlandın. Hiç olmazsa ayda yılda bir kere uğrar insan. *(Öper)* Kutlarım, iki gözüm.

SAŞA : Teşekkür ederim. *(Babasının yanına oturur)*

LEBEDEV Hakkınız var Avdotya Nazarovna, güvey bulmak çok zorlaştı zamanımızda. Güvey şurda dursun, işe yarar sağdıç bile bulunmuyor. Kötülemek gibi olmasın ama, şimdiki gençlik bana hani ateşte çok durmuş yemek gibi biraz ekşimsi geliyor... Ne dansetmekten anlıyorlar, ne iki çift söz etmekten, ne de adam gibi içmekten...

AVDOTYA NAZAROVNA : Yok canım, içmede pek ustadırlar, yeter ki bulsunlar...

LEBEDEV İş içki içmede değil ki, atlar da içer ona kalırsa... Ama adam gibi içmeli

içince!.. Bizim gençliğimizde bir genç adam akşama kadar dersleriyle uğraşır, akşam olunca da karşısına ilk çıkan gazinoya dalıp sabaha kadar topaç gibi dönerdi. İş içki içmede değil, hem içip hem dansetmede, hem de kızları eğlendirmede.. *(Boynuna bir fiske atar)* Dilimiz tutulunca'ya kadar saçma sapan konuştuğumuz, felsefe yaptığımız olurdu... Ya şimdikiler?.. *(Elini sallar)* Hiç aklım ermiyor doğrusu... Ne Tanrı'ya mum oluyorlar, ne şeytana ocak demiri... Koca kasabada işe yarar bir tek adam vardı, o da evlendi *(İçini çeker)*, hem de, galiba oynatmak üzere

BABAKİNA Kim bu ?

LEBEDEV Nikolaşa İvanov.

BABAKİNA Evet, gerçekten de iyi bir adam ama *(yüzünü buruşturur)* bahtsız!..

ZİNAİDA SAVİŞNA : Nasıl bahtsız olmasın iki gözüm!. *(İçini çeker)* Zavallı, öyle kötü yanıldı ki!.. Yahudi'yi alırken kızın annesiyle babasından altın dağlar gelecek sanıyordu, oysa tam tersi oldu... Kız din değiştirince annesiyle babası bizim kızımız yok dediler, lânetlediler... Böylece bir kapik bile alamadı. Şimdi yahudi'yle evlendiğine yakınıyor ama, iş işten geçti...

SAŞA : Anne, bu söylediklerin gerçek değil.

BABAKİNA (Ateşli) Niye gerçek olmasınmış Şuroçka? Sanki herkes bilmiyor mu? Eğer bir çıkarı olmasaydı, evlenir miydi Yahudi'yle? Rus kızlarının köküne kıran mı girmişti?.. Yanıldı, iki gözüm, yanıldı... *(Canlı)* Tanrım, ne

kötü bahtı varmış kadının!.. Tam bir komedi. Adam ne yapıyor biliyor musunuz? Şurda burda dolaşıp eve geliyor, dosdoğru kadının üstüne saldırıyor: «Babanla annen beni aldattılar, defol evimden!» diye bağırıyor. Fakat nereye gitsin zavallı? Babası anası kabul etmez, hizmetçilik yapayım dese çalışmaktan anlamaz... Eğer Kont araya girmese ölüp gidecek kadın...

AVDOTYA NAZAROVNA: Bu da bir şey mi, bazan daha da kötüsünü yapıyor: Kadını bodruma kapatıp «Ye ulan şu sarımsakları falan filanın kızı» diyor, kadın çatlayıncaya kadar sarımsak yiyor.

(Gülüşmeler)

SAŞA Baba, fakat yalan bütün bunlar!

LEBEDEV Ne yapalım yalansa? Bırak, saçmalayıp keyiflensinler. *(Bağırır)* Gavrila!..

(Gavrila votka ve su getirir)

ZİNAİDA SAVİŞNA: İşte bu yüzden işleri altüst oldu zavallı adamın... Eğer Borkin olmasa, Yahudi'yle birlikte aç kalırlar. *(İçini çeker)* İki gözüm, biz de az mı ıstırap çektik onun yüzünden? Tanrı tanıktır çektiklerimize! İnanır mısınız şekerim, üç yıldır on bin ruble borcunu ödemiyor!

BABAKİNA(Dehşet içinde) : On bin ruble!...

ZİNAİDA SAVİŞNA Ya... İşte bu benim sevgili Paşenka, verelim diye buyurdu. Kime borç verilip kime verilmiyeceğini bilmez ki... Ana

para şurda dursun, onu Tanrı'ya havale ettik, hiç olmazsa faizleri zamanında ödese ya!. Nerdeee!..

SAŞA (Kızgınlıkla) Anne, bininci keredir aynı şeyleri söylüyorsunuz!..

ZİNAİDA SAVİŞNA Peki, sana ne oluyor? Ne diye koruyup duruyorsun onu?

SAŞA (Kalkar) Size hiç bir zaman kötülüğü dokunmamış bir adam hakkında nasıl söyliyebiliyorsunuz bütün bunları? Peki, ne yaptı bu adam size?

III. KONUK :Aleksandra Pavlovna, iki sözcük söylememe izin veriniz! Nikolay Alekseyeviç'e her zaman saygı duydum, kendim için şeref sayarım bunu! Fakat, «entre nous», bana biraz serüvenci gibi görünüyor.

SAŞA : Size öyle görünüyorsa, kutlarım.

III. KONUK Kanıt olarak şu olayı göstereceğim sizlere: Nikolay Alekseyeviç'in «ateşe»si, ya da denebilirse «Çiçeronu» olan Borkin anlatmıştı: İki yıl önceki hayvan hastalığı salgını sırasında bu Nikolay Alekseyeviç bir inek sürüsü satın alıp sigortalatmış.

ZİNAİDA SAVİŞNA Evet, evet! Ben de duymuştum böyle bir olay, bana da anlatmışlardı.

III. KONUK : Hayvanları sigortalattıktan sonra ne yapmış biliyor musunuz? Hepsine veba bulaştırtıp sigortadan parayı almış.

SAŞA : Ah, saçma bütün bunlar! Saçma! Hiç kimse hayvan filân satın alıp hastalık bulaştırmadı! Borkin uydurdu bütün bunları, her yerde anlatarak da övündü. İvanov öğ-

renince de, iki hafta özür dilemek zorunda kaldı. Zaten İvanov'un bütün suçu bu Borkin'i kovamıyacak kadar yufka yürekli, güçsüz oluşu, bir de insanlara çok fazla güvenişi. Varını yoğunu azar azar çalıp yağmaladılar. Onun cömertliği yüzünden her isteyen zengin oldu.

LEBEDEV Şura, yeter!

SAŞA Niçin, niçin böyle saçma sapan konuşuyorlar? Ah, can sıkıcı bütün bunlar, can sıkıcı! İvanov, İvanov, İvanov — konuşacak başka bir şey yok mu? *(Kapıya yürür, döner)* Baylar, sabrınıza gerçekten şaşıyorum! Böyle oturup durmaktan hiç mi sıkılmıyorsunuz? Can sıkıntısından neredeyse hava pelteleşti! Kımıldasanız a, bir şeyler söyleyip genç kızları eğlendirseniz e! Eğer İvanov'dan başka konuşacak bir şeyiniz yoksa, dansedin bari, gülün, şarkı söyleyin, ne bileyim, bir şeyler yapın işte...

LEBEDEV (Güler) Azarla kızım, adamakıllı azarla şunları!

SAŞA Bakın, dinleyin: Eğer dansetmek, şarkı söylemek istemiyorsanız, eğer bunlar size sıkıcı geliyorsa, o zaman, rica ederim, hiç olmazsa ömrünüzde bir kere, alay için, gücünüzü toplayın da keskin, parlak bir şey söyleyin! Varsın küstahlık, hattâ bayağılık olsun bu, ama eğlendiriciğ yeni bir şey gibi görünsün! Ya da ansızın, küçük, ancak sezilebilen, fakat birazcık kahramanlığa benzeyen öyle bir davranışta bulunun ki, kızlar size bakıp ömür-

lerinde bir kere «Ah» desinler!.. Madem ki hoşa gitmek istiyorsunuz, öyleyse neden bu yönde bir çaba göstermiyorsunuz? Ah, baylar! Hepiniz zavallısınız, zavallınız, zavallınız!.. Size bir göz atan sinekler ölür, lambalar tütmeye başlar!.. Bin kere söyledim, yine söylüyorum işte: Hepiniz zavallısınız, zavallınız, zavallısınız!..

V

ÖNCEKİLER, İVANOV, ŞABYELSKİ

ŞABYELSKİ (İvanov'la birlikte sağ kapıdan girerken) Kim miş bakayım o söylevci? Şuroçka, siz misiniz? *(Kahkaha atar, kızın elini sıkar)* Kutlarım meleğim! İnşallah uzun ömürlü olur, öldükten sonra da ikinci kere dünyaya gelmezsiniz...

ZİNAİDA SAVİŞNA: (Sevinçle) Nikolay Alekseyeviç! Kont!

LEBEDEV Vay! Kimi görüyorum... Kont! *(Karşılar)*

ŞABYELSKİ (Zinaida Savişna ve Babakina'yı görür, ellerini onlara doğru uzatır) Bir divanda iki banka yanyana!.. Bakması bile zevk!...*(Selâmlaşır, Zinaida Savişna'ya)* Merhabalar Ziyuziyuşka!.. *(Babakına'ya)* Merhabalar, tontoncuğum!..

ZİNAİDA SAVİŞNA: Ne sevindim! Ne sevindim! Kont, bizim için öyle az raslanır bir konuksunuz ki! *(Bağırır)* Gavrila, çay! *(Kal-*

kar, sağdaki kapıdan çıkar, hemen döner, endişeli bir tavır takınmıştır.)

(Saşa önceki yerine oturur. İvanov herkesle sessizce selâmlaşır.)

LEBEDEV (Şabyelski'ye) Nasıl düştün azizim? Hangi rüzgâr buralara attı seni? İşte sürpriz diye buna derler! *(Şabyelski'yi öper)* Kont, haydut! Eski dost böyle mi davranır! *(Şabyelski'yi elinden tutar, rampa doğru yürütür)* Ne diye gelmiyorsun bize? Dargın mıyız, bir şey mi var?

ŞABYELSKİ Değnekten ata mı binip geleyim? Bende at yok. Sarra'nın canı sıkılmasın, onu eğlendireyim diye Nikolay da yanına almıyor. At gönder, geleyim...

LEBEDEV (Elini sallar) Daha neler!.. Ziyuziyuşka atlarını vermektense çatlar daha iyi. Canım, iki gözüm, sen benim en yakınımsın! Moruklardan bir sen, bir de ben kaldık işte... Ben sende eski günlerimin acılarını, yıkılıp giden gençliğimi seviyorum... Şaka bir yana, nerdeyse ağlıyacağım.. *(Kont'u öper)*

ŞABYELSKİ: Dur, dur! Şarap mahzeni gibi kokuyorsun...

LEBEDEV Ruhum, dostlarımdan uzakta ne kadar sıkıldığımı düşünebiliyor musun? Kederden nerdeyse kendimi asacağım... *(Yavaş)* Ziyuziyuşka'nın tefeciliği bütün akıllı uslu adamları kaçırdı, işte gördüğün gibi yalnız bu hotantolar kadı... bütün bu Dudkinler.. Mud-

kinler... Neyse, çayını iç. *(Gavrila, Kont'ta çay getirir.)*

ZİNAİDA SAVİŞNA (Kaygılı, Gavrila'ya) Şu yaptığın işe bak! Reçel de getirseydin ya... Bektaşiüzümü filan...

ŞABYELSKİ (Kahkahayla, İvanov'a) : Nasıl, demedim miydim? *(Lebedev'e)* Ziyuziyuşka'nın gelir gelmez bizi bektaşiüzümü reçeliyle ağırlıyacağına bahse girmiştim onunla...

ZİNAİDA SAVİŞNA : Kont, her zaman da alay edersiniz böyle... *(Oturur)*

LEBEDEV 20 fıçı bektaşiüzümü reçeli kaynatmışlar, nereye harcıyacaksın ?

ŞABYELSKİ (Masanın yakınında bir yere oturur) Ziyuziyuşka, demek hâlâ biriktiriyorsunuz ha ? Nasıl, milyoncuğu buldu mu?

ZİNAİDA SAVİŞNA (İçini çeker) Evet, dışardan bakınca bizden zengini yok. Oysa, biz kim para kim? Yalnız bir adı var işte...

ŞABYELSKİ Hadi, hadi!.. Biliyoruz... biliyoruz... Sizin ne kapalı kutu olduğunuzu biliyoruz... *(Lebedev'e)* Paşa, elini vicdanına koyup söyle, milyoner oldunuz mu?

LEBEDEV Bilmem. Bunu Ziyuziyuşka'ya sor...

ŞABYELSKİ (Babakina'ya) Tombul tontoncuğum da yakında milyoner olacak! Gün gün değil, saat saat tombullaşıp güzelleşiyor! Demek ki paracıkların hesabı yok!...

BABAKİNA : Çok teşekkür ederim Kont. Fakat alaydan hoşlanmam.

ŞABYELSKİ Sevgili bankacığım, siz buna alay mı diyorsunuz? Bu, bir ruhun haykırışı, duyguların baskısıyla dudakların harekete geçişidir!.. Sizi ve Ziyuziyuşkayı sonsuz seviyorum... *(Neşeyle)* Coşku!... Şevk... Sizlere bakarken heyecenlanmamak elimden gelmiyor...

ZİNAİDA SAVİŞNA : Eskiden nasıldıysanız şimdi de öylesiniz. *(Yegoruşka'ya)* Yegoruşka, mumları söndürsene! Oynamadığınıza göre, niçin boşuboşuna yansınlar?

(Yegoruşka irkilir, mumları söndürür, yerine oturur)

ZİNAİDA SAVİŞNA (İvanov'a) Karınız nasıllar Nikolay Alekseyeviç?

İVANOV Çok kötü. Doktor bugün kesinlikle söyledi verem olduğunu...

ZİNAİDA SAVİŞNA Öyle mi?.. Vah vah!.. *(İçini çeker)* Hepimiz öyle de severiz ki kendisini...

ŞABYELSKİ Saçma, saçma, saçma!.. Verem merem değil, sadece doktor dalaveresi ve şarlatanlığı.. Lokman Hekim sık sık eve gelmeyi pek istediğinden bu verem hikâyesini uydurdu. Neyse ki koca kıskanç değil... *(İvanov'da bir sabırsızlık davranışı)* Sarra'nınsa ne bir tek sözüne, ne de bir tek davranışına inanırım.Yaşadığım süre içinde doktorlara, avukatlara ve kadınlara hiç bir zaman inanmadım. Saçma, saçma, şarlatanlık ve dalavere!...

LEBEDEV (Şabyelski'ye) Matvey, şaşılacak bir herifsin! Bir insansevmezlik pozu takın-

dın, sonra da mal bulmuş mağribi gibi sarıldın bu poza. İnsan olmasına herkes gibi bir insansın ya, konuşmanı duyanlar ya sonsuz nezleye yakalandığını sanacaklar, ya da gırtlağında bir kurbağa bulunduğunu!...

ŞABYELSKİ İstiyorsun ki dolandırıcılarla, alçaklarla sarmaş dolaş olup öpüşeyim, öyle mi?

LEBEDEV Kimmiş bu dolandırıcılar, alçaklar?

ŞABYELSKİ Elbette sözüm buradakilere değil, fakat...

LEBEDEV Al sana bir fakat... Dostum, bütün bunlar numara!..

ŞABYELSKİ Numara mı? İyi, demek ki herhangi bir dünya görüşün yok senin.

LEBEDEV «Dünya görüşü» mü dedin? Oturuyorum ve her an gebermeyi bekliyorum, işte benim dünya görüşüm... Kardeş, dünya görüşleri üzerine kafa yormaya zamanımız yok bizim. İşte böyle... *(Bağırır)* Gavrila !

ŞABYELSKİ Gavrila, Gavrila diye bağıra bağıra şimdiden yeterince gavrilalaşmışsın... Bak, burnun domatese dönmüş!

LEBEDEV (içer) Boşver, ruhum, yeniden evlenecek değilim ya...

ZİNAİDA SAVİŞNA : Doktor Livov çoktandır uğramıyor. Bizi büsbütün unuttu.

SAŞA Hiç hoşuma gitmiyor o adam. Ayaklı şeref. Olağanüstü şerefliliğini belli etmeden ne bir bardak su istiyebilir, ne de bir sigara tüttürebilir. Sanki alnında «Ben şerefli bir in-

sanım» sözleri yazılı. Canımı sıkıyor.

ŞABYELSKİ Dar kafalı, sığ bir hekim. *(Taklidini yapar)* «Şerefli emek yolu!» Her adım başında papağan gibi bunu söyleyip durur. Kendini gerçekten de ikinci Dobrolyubov[2] sanır. Kim papağan gibi ötmüyorsa, o bir alçaktır. Şaşılacak derinlikte görüşler... Ona kalırsa, durumu iyi olan, insanca yaşıyabilen bir köylü ancak bir alçak ve bir toprak ağasıdır. Eğer ben kadife ceket giyiyorsam, beni uşağım giydiriyorsa, ben bir alçak ve derebeyiyim. Öyle şerefli, öyle şerefli bir adam ki, neredeyse şereften çatlıyacak. Ödüm patlıyor... Her an ödev duygusuyla harekete geçerek suratımı yumruklayabilir, ya da alçak diye bağırabilir yüzüme...

İVANOV Beni pek çok üzüyor ama, yine de hoşlanıyorum ondan? Pek çok içten yanları var.

ŞABYELSKİ Sevsinler içtenliğini! Dün akşam yaklaşıp, dosdoğru yüzüme «Kont, sizden hiç hoşlanmıyorum» demez mi! Pek çok teşekkürler!.. Üstelik aklına o anda gelen bir şey de değil bu, sinirlilikle bir anda söyleniveren bir şey de değil. Tasarlıyarak yapıyor, sesi titriyor, gözleri alev alev parlıyor, dizleri ve dirsekleri sapır sapır sapırdıyor... Şeytan alsın böyle taş kafalı içtenliği! Onun hoşuna gitmeyişime, iğrenç biri oluşuma peki, bir şey dediğim yok... Bunları ben de biliyo-

[2]Genç yaşta ölen ünlü bir 19. yüzyıl Rus edebiyat biyat eleştirmecisi (Çev.)

rum... fakat yüzüme söyleyivermek de nesi? Ne olursa olsun, yaşlı bir adamım ben, saçları ağarmış bir adamım... Boş, katıyürekli bir içtenlik!

LEBEDEV Hadi, hadi, hadi!.. Sen de gençtin. Anlaman gerekir.

ŞABYELSKİ Evet, bir zamanlar genç ve ahmaktım ben de! Çatski[3] rolünü oynuyor, alçakların ve dolandırıcıların suratlarındaki maskeleri indiriyordum. Fakat ömrüm boyunca hiç bir zaman, hırsıza «sen hırsızsın» demedim, kendini asmışın evinde ipin sözünü etmedim. Ben terbiyeliydim. Fakat şu bizim genç hekim yok mu, eğer yüksek ilkeler ve insanlık ülküleri adına, herkesin ortasında, suratımı yumruklama fırsatı geçirseydi eline, sevinçten kendini göğün yedinci katında hisederdi..

LEBEDEV Gençler hep böyle azgın olur. Benim Hegelci bir amcam vardı... Şimdi burada olduğu gibi bazan evi konuklarla doldurur, içer, sonra da sandalyenin üstüne çıktığı gibi başlardı: «Sizler, karacahillersiniz! Sizler gericisiniz! Yeni hayatın şafağı!..» v.s. v.s. v.s... Artık azarlar da azarlardı...

SAŞA : Peki konuklar ne yapardı?

LEBEDEV Hiç... Dinleyip içerlerdi. Bir keresinde onu düelloya çağırdım! Öz amcamı... Her şey Bacon yüzünden patlak vermişti... İyice hatırlıyamıyorum ya, aklımda kaldığına göre, ben şimdi Matvey'in oturduğu yerde otu-

[3]Griboyedov'un **Akıldan Bela** adlı ünlü oyununun kahramanı (Çev.)

ruyordum, amcamsa, rahmetli Gerasim Niliç'le birlikte işte şurada, aşağıyukarı Nikolaş'ın bulunduğu yerde duruyordu... İşte azizim, bu Gerasim Niliç dedi ki...

(Borkin girer)

VI

ÖNCEKİLER, BORKİN

(Şık giyimli, elinde bir paket, sıçrayarak ve bir şarkı mırıldanarak sağdaki kapıdan girer. Hoşgeldin uğultusu.)

GENÇ KIZLAR Mihail Mihayloviç !
LEBEDEV Mişel Mişeliç! Ta kendisi!
ŞABYELSKİ Topluluğun gözbebeği!
BORKİN İşte ben de geldim! *(Saşa'ya koşar)* Soylu Sinyorina, sizin gibi olağanüstü bir çiçeğin doğumu nedeniyle bütün evreni kutlamaya cesaret ediyorum... Coşkunluğumun bir belgesi olarak, kendi ellerimle yaptığım şu donanma fişeklerini ve patlangaçları sunmaya cüret ediyorum. *(Paketi verir)* Sizin güzelliğiniz karanlık evrene nasıl ışık saçıyorsa, bunlar da geceyi tıpkı öyle aydınlatacaklar. *(Teatral bir biçimde eğilir)*
SAŞA : Teşekkür ederim.
LEBEDEV (Kahkahayla, İvanov'a) Niçin kovmuyorsun bu Yehuda'yı?
BORKİN (Lebedev'e) Pavel Kirilliç'e saygılar! *(İvanov'a)* Patrona da... *(Şarkı söyler)* «Şu bizim Nicolàs, la, la, la...» *(Herkesi dola-*

şır) Değerli Zinaida Savişna'ya da, tanrısal Marfa Yegorovna'ya da, çok saygı değer Avdotya Nazarovnaya da... Sayın Kont'a da...
ŞABYELSKİ (Kahkahayla) Topluluğun gözbebeği... Girer girmez değiştirdi havayı, seziyor musunuz?
BORKİN Of, yoruldum... Sanırım herkesle selâmlaştık. Baylar, ne var ne yok? Yeni bir şeylerin kokusunu almıyor musunuz? *(Canlı, Zinaida Savişna'ya)* Ah, bakınız... *(Gavrila'ya)* Gavrila, bana bektaşiüzümü reçelsiz bir çay getir! *(Zinaida Savişna'ya)*... Gelirken dere boyunda sizin söğüt fundalığından ağaç kabukları koparan köylüler gördüm. Söğüt fundalığını niçin kiraya vermiyorsunuz?
LEBEDEV (İvanov'a) Niçin kovmuyorsun bu Yehuda'yı?
ZİNAİDA SAVİŞNA (Ürkmüş) Evet, çok doğru... Hiç de aklıma gelmemişti...
BORKİN (Kollarıyla beden eğitimi hareketleri yapar) Hareketsiz duramam... Anacığım, aklınıza ilgi çekici bir oyun gelmiyor mu? Marfa Yegorovna, çok canlıyım... Çok canlıyım... *(Şarkı söyler)* «İşte yeniden senin karşında»
ZİNAİDA SAVİŞNA Bir oyun düzenleseniz e, herkes sıkıntıdan patlıyor.
BORKİN Baylar, nedir bu bitkinliğiniz? Ağır ceza kurulu üyeleri gibi kurulmuşsunuz!.. Haydi, bir şeyler oynıyalım! Ne istersiniz? Fıkra anlatma, elimsende, dans, donanma fişeği?
GENÇ KIZLAR (El çırparlar) Donanma fişeği, donanma fişeği! *(Bahçeye koşarlar)*

SAŞA (İvanov'a) Niçin böyle solgunsunuz bugün?..

İVANOV Başım ağrıyor Şuroçka, sıkılıyorum da.

SAŞA Haydi konuk odasına gidelim. *(Sağdaki kapıdan çıkarlar.)*

(Zinaida Savişna ve Lebedev dışında herkes bahçeye çıkar)

VII

ZİNAİDA SAVİŞNA, LEBEDEV

ZİNAİDA SAVİŞNA : Genç adam diye buna derim işte, bir dakika içinde herkesi neşelendirdi. *(Büyük lambayı kısar)* Onlar bahçedeyken mumlar boşuna yanmasın. *(Mumları söndürür)*

LEBEDEV (Zinaida Savişna'nın arkasından gider) Ziyuziyuşka, konuklara yiyecek bir şeyler verseydin...

ZİNAİDA SAVİŞNA : Ne kadar da çok mum var... Paralı olduğumuzu düşünmeleri boşuna değil. *(Söndürür)*

LEBEDEV (Arkasından) Ziyuziyuşka, konuklara yiyecek bir şeyler verseydin... Gençlerin karınları acıkmıştır... Zavallılar... Ziyuziyuşka...

ZİNAİDA SAVİŞNA Kont bardağım bitirmeden bırakmış. Şeker boşuboşuna harcandı. *(Soldaki kapıdan çıkar)*

LEBEDEV Tuuu!... *(Bahçeye çıkar)*

VIII

İVANOV, SAŞA

ŞAŞA (İvanov'la sağdaki kapıdan girerken) Herkes bahçeye çıkmış.

İVANOV İşte böyle Şuroçka. Bir zamanlar pek çok çalışır, pek çok düşünürdüm, ama yorgunluk duymazdım. Şimdiyse ne yaptığım bir iş var, ne de üzerinde kafa yorduğum bir sorun, ama vücudum ve ruhum o kadar yorgun ki..... Vicdanım gece gündüz sızlıyor, derinden derine suçlu olduğumu sezinliyorum, ama suçum nedir, bilmiyorum bunu. Üstelik bir de karımın hastalığı, parasızlık, tükenmek bilmez hırgür, dedikodular, Borkin budalası... Evimden o kadar bıktım ki artık, işkenceden daha beter geliyor orada yaşamak. Şuroçka, içtenlike söyüyorum; beni seven bir kadınla birlikte yaşamak bile dayanılmaz bir şey olup çıktı. Sözümona eğlenmek için geldim buraya, işte burada da sıkılıyorum, eve dönmek istiyorum. İzin verin, sessizce çıkıp gideyim.

SAŞA: Sizi anlıyorum Nikolay Alekseyeviç. Sizin mutsuzluğunuz böyle yalnız oluşunuzdan geliyor. Sizi seven, anlayan biriyle birlikte olmalıydınız. Sizi sadece aşk kurtarabilir.

İVANOV Şuroçka, daha neler! Ben, kart horoz, yeni bir aşk serüvenine gireceğim öyle mi? Bir bu eksikti! Tanrı korusun! Bak, akıllı kızım, aşk filan değil. Bütün içtenliğimle söylüyorum sana: Her şeye, her şeye daya-

nabilirim; tasaya, ruh düşkünlüğüne, iflâsa, karımı yitirmeye, yalnızlığa; fakat kendi kendimle alay edişime dayanamıyorum. Benim gibi sağlığı yerinde, güçlü bir adamın, Hamlet'e, Manfred'e ya da ne bileyim, gereksiz kişilerden herhangi birine benzediğini düşünmek utançtan öldürüyor beni. Hamlet'e benzetilmekten hoşlanacak zavallılar çıkabilir belki, ama benim için yüzkarası bu. Onurum kırılıyor, utançtan eziliyorum, acı çekiyorum.

SAŞA (Gözyaşları içinde) Nikolay Alekseyeviç, Amerika'ya kaçalım mı?

İVANOV Kapıya kadar yürüyecek halim yok benim, siz Amerika'dan söz ediyorsunuz. *(Bahçeye açılan kapıya doğru yürürler)* Şuroçka, sizin burada yaşamanız gerçekten de çok güç. Çevrenizdeki insanlara bakınca korkuyorum doğrusu. Kiminle evlenebilirsiniz ki? Buradan geçecek bir üsteğmenin, ya da bir üniversitelinin sizi kapıp götürmesini beklemek... tek ümit bu.

ZİNAİDA SAVİŞNA (Soldaki kapıdan elinde bir reçel kavanozuyla çıkar)

IX

İVANOV, ZİNAİDA SAVİŞNA

İVANOV (Duraklar) Özür dilerim Şuroçka, annenizle bir şey görüşmek istiyorum, size yetişirim.

(Saşa bahçeye çıkar)

İVANOV Sizden bir şey dileyeceğim Zinaida Savişna...

ZİNAİDA SAVİŞNA Buyurun Nikolay Alekseyeviç?

İVANOV (Duralar) Mesele, anlıyor musunuz, şu ki... öbür gün benim borç senetlerinin ödeme süresi gelmiş oluyor. Eğer bu süreyi ertelerseniz, ya da faizi artırırsanız, minnettar olacağım. Şu sıralar hiç param yok...

ZİNAİDA SAVİŞNA (Ürkmüş) Fakat, olur mu böyle şey Nikolay Alekseyeviç? Sözleşmeye uyar mı bu? Ne olur, sözünü etmeyin böyle şeylerin, zavallı bir kadını üzmeyin...

İVANOV Özür dilerim, özür dilerim... *(Bahçeye çıkar)*

ZİNAİDA SAVİŞNA: Anacığım, yüreğim ağzıma geldi!.. Bütün vücudum titriyor... *(Sağdaki kapıdan çıkar)*

X

KOSİH

KOSİH (Sol kapıdan girerek sahne boyunca yürür) Elimde karodan bey, papaz, kız, bacak ve aşağı sekiz kâğıt, maça beyi, bir de, bir tanecik de kupa var. O ise, Tanrı iyiliğini versin, şleme kadar bile gidemedi!..

(Sağ kapıdan çıkar)

XI

AVDOTYA NAZAROVNA, I. KONUK

AVDOTYA NAZAROVNA (I. Konukla birlikte bahçeden gelirler) Öyle bir parçalardım ki şu cimri karının suratını... Şaka mı canım, saat 5'ten beri buradayım, bayatlamış bir parça ringa balığı bile çıkarmadı!... Eve bak!.. Aileye bak!...

I. KONUK Canım o kadar sıkılıyor ki, koşup şu duvara başımla toslayabilirim! Amma da insanlar!.. Cansıkıntısından ve açlıktan nerdeyse kurt gibi uluyup, karşıma çıkanı kemirmeye başlıyacağım...

AVDOTYA NAZAROVNA : Öyle bir parçalardım ki şu cimri karının suratını...

I. KONUK Azıcık kafayı çekip tüyeceğim! Senin bulacağın nişanlıyı mişanlıyı da istemem! Eğer öğle yemeğinden bu yana bir kadehcik bile yuvarlamadıysa, şeytanın bile aklma aşk gelmez..

AVDOTYA NAZAROVNA : Gidip arıyalım, ha?

I. KONUK : Şşş!.. Yavaş! Yemek salonunun büfesinde bir Hollanda cini var sanıyorum. Yegoruşka'yı enselemeli. Şşşş..

(Soldaki kapıdan çıkarlar)

XII

ANNA PETROVNA, LİVOV

(Sağdaki kapıdan girerler)

ANNA PETROVNA : Yok canım, sevinecekler bizi görünce. Kimseler yokmuş. Öyleyse bahçede olacaklar.

LİVOV Peki, neden beni bu akbabalara getirdiğinizi söyler misiniz? Burada size ve bana yer yok! Şerefli insanlar buradaki havayı soluyamaz.

ANNA PETROVNA : Bakın, bay Şerefli! Bir bayana yol arkadaşlığı eden bir erkeğin boyuna kendi şerefliliğinden söz edip durması doğru bir şey değil! Belki bu da bir şereflilikitir ama, en azından cansıkıcıdır... Erdemlerinizden hiç bir zaman söz etmeyin bayanlara. Bırakın onlar anlasınlar bunu. Nikolay sizin yaşmızdayken bayan topluluklarında yalnız şarkı söyler, fıkra anlatırdı; ama yine de onun nasıl erdemli bir adam olduğunu herkes bilirdi.

LİVOV Ah, hiç söz etmeyin bana Nikolay'ınızdan. Onun ne adam olduğunu pek iyi biliyorum ben.

ANNA PETROVNA : Çok iyi bir insansınız siz, ama bildiğiniz bir şey yok. Haydi, bahçeye çıkalım. O, hiç bir zaman şöyle konuşmazdı: «Ben şerefliyim! Bu hava beni sıkıyor! Akbabalar! Baykuş yuvası! Timsahlar!» Yabani hayvanlarla alıp vereceği bir şey yoktu onun. Öfkelendiği zamanlarsa yalnız şu sözleri işitebilirdiniz: «Ah, bu gün ne kadar insafsızım!» ya da «Anyuta, bu adam çok üzüyor beni!» O böyleydi işte. Ya siz...

(Çıkarlar)

XIII

AVDOTYA NAŽAROVNA, I. KONUK

I. KONUK (Soldaki kapıdan girerken) Yemek salonunda da yok, kilerde bir yerlerde olmalı! Yegoruşka'yı ele geçirebilseydik... Konuk salonundan geçelim.
AVDOTYA NAZAROVNA: Öyle bir parçalardım ki suratını!..

(Sağ kapıdan çıkarlar)

XIV

BABAKİNA, BORKİN, ŞABYELSKİ

(Babakina ve Borkin gülerek bahçeden koşup gelirler. Onların arkasından kısa adımlarla, ellerini ovuşturarak ve gülerek Şabyelski girer)
BABAKİNA: Ne kadar can sıkıcı! *(Kahkahayla)* Ne kadar can sıkıcı! Baston yutmuş gibi dolaşıp, baston yutmuş gibi oturuyorlar! Sıkıntıdan kemiklerim dondu. *(Sıçrar)* Canlanmalı!... *(Borkin, Babakina'yı belinden tutar, yanağından öper)*
ŞABYELSKİ (Kahkaha atar, parmaklarını şıkırdatır) Canı cehenneme! İnceldiği yerden kopsun...
BABAKİNA: Çekin elinizi, çekin, utanmaz adam! Şu Kont da Tanrı bilir ne düşünüyor yine! Bırakın beni, çekin elinizi!..
BORKİN Ruhumun meleği, yüreğimin şîr-

pençesi... (*Öper*) Bana 2300 ruble borç verseniz e!..

BABAKİNA Ha-ha-hayır... Her şeye evet... fakat paraya gelince... çok teşekkür ederim... Hayır, hayır, hayır!.. Ah, fakat ellerinizi çekin!..

ŞABYELSKİ (Kısa adımlarla çevrede dolaşır) Tontoncuğum... Kimselerde olmayan başka bir tadı var...

BORKİN Yeter! Artık işimizden söz edelim. Hemen meseleye giriyorum, tüccarca: Soruma dosdoğru, kaçamaksız karşılık verin. Evet ya da hayır. Dinleyin *(Kont'u gösterir)* Ona para gerekli, yılda en az üç bin ruble. Size de koca. Kontes olmak ister misiniz?

ŞABYELSKİ (Kahkahayla) Arsızlığın bu kadarına pes!

BORKİN Kontes olmak ister misiniz? Evet ya da hayır:

BABAKİNA (Heyecanlı): Fakat, doğrusunu söylemek gerekirşe, oldubittiye getiriyorsunuz Mişa... Böyle şeyler birdenbire yapılmaz ki canım... Eğer Kont istiyorsa, bunu kendisi de yapabilirdi... ne bileyim... böyle birdenbire... ansızın...

BORKİN Durun, durun, işi karıştırmayın! Tüccarca... Evet mi, hayır mı?..

ŞABYELSKİ (Gülerek ellerini oğuşturur) Gerçekten de, yapmalı mı bu alçaklığı? Ha? Tontoncuk... *(Babakina'nın yanağını öper)* Tatlı... Badem...

BABAKİNA : Durun, durun, elim ayağım dolaştı... Gidin! Hayır, gitmeyin!..

BORKİN Çabuk olun! Evet mi, hayır mı? Zamanımız yok...

BABAKİNA : Biliyor musunuz ne diyeceğim; bir iki günlüğüne bana gelseniz e Kont... Bizim oradaki eğlenceler buradakilere benzemez... Hemen yarın gelin... *(Borkin'e)* Hayır, hayır, şaka ediyorsunuz!..

BORKİN (Ciddi) Şakanın sırası mı şimdi!

BABAKİNA : Durun, durun... Ah, fenalaşıyorum! Çok fenayım!.. Kontes... Fenalık geliyor... Bayılıyorum...

(Borkin ve Kont gülerek Babakina'nın koluna girerler, yanaklarından öperek hep birlikte sağdaki kapıdan çıkarlar)

XV

İVANOV, SAŞA

(İvanov ve Saşa koşarak bahçeden gelirler)

İVANOV (Umutsuz, başını ellerinin arasına alır) Olamaz! Hayır, hayır! Şuroçka!.. Ah, hayır!..

SAŞA (Coşkun) Sizi çılgın gibi seviyorum. Hayatımın sizsiz hiç bir anlamı yok! Sizin dışınızda mutluluktan ve sevinçten söz edilemez! Siz benim her şeyimsiniz!...

İVANOV Niçin? Niçin? Tanrım, hiç bir şey anlamıyorum... Şuroçka, olamaz bu!..

SAŞA : Çocukluğumdan beri benim tek sevinç

kaynağımdınız. O zamanlar beğeniyordum sizi, şimdi de âşığım... Nikolay Alekseyeviç... Değil dünyanın öbür ucuna, isterseniz mezara bile gidebilirim sizinle... Fakat haydi, boğuluyorum...

İVANOV (Mutluluk gülüşleri) Ne oluyor? Yeniden yaşamaya mı başlıyorum? Ha, Şuroçka?.. Mutluluğum!.. *(Saşa'yı kendine çeker)* Gençliğim, tazeliğim!..

XVI

ÖNCEKİLER, ANNA PETROVNA

(Anna Petrovna bahçe kapısından girer, kocasıyla Saşa'yı görünce donakalır)

İVANOV Yeniden yaşamaya mı başlıyorum yoksa? Yeniden insanlığa mı dönüyorum?

(Öpüşürler. Sonra Anna Petrovna'yı görürler.)

İVANOV (Dehşet içinde) Sarra!

Perde

ÜÇÜNCÜ PERDE

(İvanov'un çalışma odası. Yazı masasının üzerinde düzensiz olarak kâğıtlar, kitaplar, resmî zarflar, biblolar, tabancalar; kâğıtların yakınında lamba, su dolu bir sürahi, bir tabak ringa balığı, ekmek parçaları ve salatalıklar. Duvarlarda yöresel haritalar, tablolar, tüfekler, tabancalar, oraklar, kamçılar, v.s. Öğle zamanı)

I

ŞABYELSKİ, LEBEDEV, BORKİN, PİYOTR

(Şabyelski ve Levedev yazı masasının iki yanında oturuyorlar. Borkin sahne ortasındaki bir sandalyede ata biner gibi oturmaktadır. Piyotr kapıda).

LEBEDEV Fransız'ların savaş politikası açık ve belirli... Adamlar ne istediklerini bili-

yorlar. Sucukçuların barsaklarını deşmek onlara yetecek. Almanya'da ise' havalar çok başka. Fransız'ların dışında daha bir çok dertleri var.

ŞABYELSKİ Saçma! Bence Alman'lar da ödlek Fransız'lar da... Yalnızca nanik yapıyorlar birbirlerine. İnan ki iş nanikle kalacak. Savaş mavaş yapmıyacaklar.

BORKİN Zaten, savaşmanın hiç gereği yok bana sorarsanız. Nedir bütün bu silâhlanmalar, ulusal savunma bütçeleri filan? Ben olsam ne yapardım biliyor musunuz? Ülkedeki bütün köpeklere kuduz mikrobu aşılar, sonra da hepsini düşman ülkesine salıverirdim. Bütün düşmanlar bir aya kalmaz kudururlardı...

LEBEDEV (Güler) Kafa küçük ama, düşünceler okyanusta balık gibi kaynıyor.

ŞABYELSKİ Virtüöz!

LEBEDEV Tanrı iyiliğini versin, adamı güldürüyorsun Mişel Mişeliç. *(Ciddileşir)* Baylar, votkanın sözünü eden yok! «Repetatur.» *(Üç kadeh doldurur)* Sağlığınıza!... *(İçerler, meze alırlar)* Azizim, şu ringa balığının üstüne meze yok.

ŞABYELSKİ Haydi canım, salatalık daha iyidir... Bilginler dünya kurulalı beri kafa patlatıyorlarmış ama, tuzlu salatalıktan iyisini bulamıyorlarmış. *(Piyotr'a)* Piyotr, haydi biraz daha salatalık getir, mutfaktakilere de söyle, dört tane soğanlı börek kızartsınlar. Börekler iyice kızarsın ha...

(Piyotr çıkar)

II

Piyotr'dan başka ÖTEKİLER

LEBEDEV Votka havyarla da iyi gidiyor... Ama yolunu yöntemini bilmeli... Dört tane kara havyarla iki baş yeşil soğanı zeytinyağında karıştıracaksın... üstüne de limonu sıktın mı, yeme de yanında yat... Kokusu bile adamın başını döndürür.

BORKİN Votkadan sonra kızarmış sazan balığı da iyi gidiyor. Fakat kızartmasını bilmeli. Önce temizliyeceksin, sonra dövülmüş peksimete bulayacaksın, sonra da kuruyuncaya kadar öyle kızartacaksın ki dişlerde kırtırdasın: kıtır.. kıtır.. kıtır..

ŞABYELSKİ Dün Babakina'da enfes bir beyaz mantar vardı.

LEBEDEV Nefis!

ŞABYELSKİ Fakat özel bir yöntemle hazırlanmış. Soğan, defne yaprağı, ve her çeşit baharat... düşünebiliyor musunuz... Tencerenin kapağını açtığımızda bir buhar, bir koku... insan heyecanlanıyor...

LEBEDEV Öyleyse, «Repetatur!» *(İçerler)* Sağlığınıza!... *(Saate bakar)* Nikolay'ı daha fazla bekliyemiyeceğim anlaşılıyor. Gitme zamanı geldi. Biz evde mantar yüzü görmedik daha, sen Babakina'da mantar yiyorsun. Söyler misin, ne şeytanlık var aklında, ne diye böyle sık sık gidiyorsun Marfutka'ya

ŞABYELSKİ (Başıyla Borkin'i gösterir) İşte bu, beni Marfutka'yla evlendirmek istiyor.

LEBEDEV Ne? Peki, sen kaç yaşındasın?
ŞABYELSKİ Altmış iki.
LEBEDEV Tam çağın. Marfutka da tam sana göre bir eş.
BORKİN İş Marfutka'da değil, Marfutka'nın sterlinglerinde..
LEBEDEV Demek ki Marfutka'dan para koparacaksınız, öyle mi? Öyleyse çıkmaz ayın son çarşambasında kavağa çıkacak olan balığı da elde etmek istersiniz, değil mi?
BORKİN El oğlu evlenip ceplerini doldurduğunda görürsünüz çıkmaz ayın son çarşambasında kavağa çıkacak olan balığı. O zaman dudaklarınızı yalarsınız...
ŞABYELSKİ İşte, gördüğün gibi iş bu kadar ciddi. Dediklerini yaparsam dünya evine gireceğime bu büyük adam kesin olarak inanıyor...
BORKİN Ne demek istiyorsunuz? Yoksa siz kesin olarak inanmıyor musunuz?
ŞABYELSKİ Oğlum, sen aklını mı oynattın? Nasıl kesin olarak inanılır böyle bir şeye? Hadi canım...
BORKİN Pek çok teşekkürler... Pek çok teşekkürler!... Yani benimle alay mı ediyorsunuz siz? Bir evleneceğim, bir evlenmiyeceğim, şeytan bilir hangisi!.. Ben şeref sözü veriyorum ve siz evlenmiyorsunuz, öyle mi?..
ŞABYELSKİ *(Omuz silker)* Adam ciddî.. Şaşılacak şey!...
BORKİN (Öfkelenir) Öyleyse ne diye telâşa verdiniz şerefli bir kadını? Zavallı, Konteslik

sevdasıyla aklını oynattı, gözüne uyku girmez oldu, yemekten içmekten kesildi... İş buraya vardıktan sonra ciddiyetten ayrılmak şerefli bir insana yakışmaz!..

ŞABYELSKİ (Parmaklarını çıtlatır) Yahu, gerçekten de, evlenmeli mi? Yapmalı mu bu alçaklığı? Ha? Yapacağım! Şeref sözü... Varsın her şey iyice rezilleşsin!...

(Livov girer)

III

ÖNCEKİLER, LİVOV

LEBEDEV Lokman Hekime naçiz saygılar... *(Elini Livov'a uzatır, şarkı söyler)* «Doktor, anacığım, kurtarın beni; ölüm korkusundan nerdeyse öleceğim»

LİVOV Nikolay Alekseyeviç gelmedi mi daha?

LEBEDEV Evet, gelmedi daha. Ben de onu bekliyorum bir saattir.

(Livov sabırsızlıkla sahneyi adımlar)

LEBEDEV Dostum, Anna Petrovna'nın sağlığı nasıl, ha?

LİVOV Berbat.

LEBEDEV (İçini çeker) Saygılarımı sunmak üzere yanına gidebilir miyim acaba?

LİVOV Hayır, lütfen. Uyuyor.

(Susuş)

LEBEDEV Ne kadar cana yakın, ne kadar

tatlı bir insan... *(İçini çeker)* Şuroçka'nın doğum günü eğlentisinde düşüp bayıldığı zaman yüzüne bakmıştım da daha o zaman anlamıştım zavallının yaşayacak pek az günü kaldığını. O gün neden bayılmıştı acaba, anlıyamıyorum? Gürültüye koştuğumda kadıncağız solgun bir yüzle döşemede yatıyordu. Nikolay hemen onun yanı başına diz çökmüştü. Şuroçka da gözyaşları içindeydi. Olaydan sonra ben de, Şuroçka da bir hafta kendimizi toparlıyamadık...

ŞABYELSKİ (Livov'a) Söyler misiniz pek sayın bilim dervişi, genç doktorlarm göğüs hastalığına tutulmuş bayanlara yaptıkları özel ziyaretlerin yararlı olduğunu acaba hangi bilgin keşfetti? Doğrusu, büyük bir buluş! Acaba allopathy'ye mi giriyor bu, yoksa homoeopathy'ye mi?

(Livov önce yanıtlamak ister, fakat bir hor görü davranışıyla yetinip, çıkar)

IV

Livov'dan başka, ÖTEKİLER

ŞABYELSKİ Ne kahredici bir bakıştı!...

LEBEDEV Ne diye tutmuyorsun dilini? Niçin kırdın çocuğu?

ŞABYELSKİ (Sinirli): O da niçin yalan söylüyor? Veremmiş.. ümit yokmuş.. ölecekmiş... Yalan söylüyor! Ben de dayanamıyorum!

LEBEDEV Peki, yalan söylediğini nereden çıkarıyorsun?

ŞABYELSKİ (Kalkıp yürür) Sapasağlam bir insanın durup dururken ansızın ölebileceğini düşünmek istemiyorum. Bırakalım bu konuşmayı:

V

ÖNCEKİLER, KOSİH

KOSİH (Soluk soluğa girer) Evde mi Nikolay Alekseyeviç? Merhabalar! *(Hızla herkesin elini sıkar)* Ha, evde mi?
BORKİN : Evde değil.
KOSİH (Oturur ve sıçrar) Öyleyse, hoşça kalın *(Bir kadeh votka içer, hızla bir şeyler atıştırır)* Gitmeliyim... İşler... Bittim. Güçlükle ayakta duruyorum...
LEBEDEV Hangi rüzgâr attı seni? Nerden?
KOSİH Barabanovlardaydım. Bütün gece vint oynadık, az önce bitti. Son meteliğime kadar ütüldüm!.. Şu Barabanov tıpkı bir arabacı gibi oynuyor! *(Ağlamaklı)* Bakın şimdi; kupayı hep elimde tutuyorum... *(Borkin'e döner, Borkin uzaklaşır)* O karoyu geliyor, ben yeniden kupayı, o karoyu... ve oyunu alamıyorum... *(Lebedev'e)* Dört sinek oynuyoruz. Beyle kız bende. Altılı da elimde. Maçanın beyi, onlusu, üçlüsü...
LEBEDEV İsa aşkına beni bırak!
KOSİH (Kont'a) Anlıyor musunuz, sinekten bey, kız, altılı, maçadan bey, onlu, üçlü...
ŞABYELSKİ (Kosih'ı iter) Hayır, dinlemek istemiyorum!

KOSİH Ve şanssızlığa bakın; maça beyi ilk elde kesiliyor...
ŞABYELSKİ (Masadan bir tabanca alır) Gidin yanımdan, yoksa ateş edeceğim!..
KOSİH (Elini sallar) Allah allah... Konuşacak kimse yok mu yahu? Avusturalya'da mı yaşıyoruz canım... Ne birlik var, ne de ortak bir ilgi. Herkes kendi başına yaşıyor... Neyse, gitmeliyim, zamanıdır. *(Kasketini alır)* Zaman çok değerli!.. *(Lebedev'in elini sıkar)* Pas!

(Gülmeler)

(Kosih çıkarken kapıda Avdotya Nazarovnay'la çarpışır)

VI

ÖNCEKİLER, AVDOTYA NAZAROVNA

AVDOTYA NAZAROVNA (Bir çığlık atar) Gözün kör olsun! Yuvarlanıyordum az daha!
HERKES Avdotya Nazarovna!...
AVDOTYA NAZAROVNA: Ben ev ev dolaşıp onları arıyorum, onlar da burada oturmuş kafayı tütsülüyorlar. Nasılsınız şahinlerim? Afiyet olsun! *(Tokalaşır)*
LEBEDEV : Hayrola?
AVDOTYA NAZAROVNA: Hayırdır anacığım, hayırdır!.. *(Kont'a)* Kont'um, sizinle ilgili. *(Selâmlar)* Sizi selâmlamak ve sağlığınızı sormakla görevliyim. Eğer bu akşam da gelmezseniz bebeciğimin gözleri ağlamaktan kör

olacakmış. Onu bir kıyıcığa çek, kulacığına fısılda bunları dedi. Ama ne diye gizli kapaklı söyliyecek mişim sanki? Yabancı mı var aramızda? Herkes bizden. Sonra, tavuk hırsızlığı yapmıyoruz ki cancağızım, iki tarafın da gönlü olan bir aşk evliliğinden söz ediyoruz... Ben, koca günahkâr, hiç de içmem bu mereti ya, bu mutlu olayın şerefine içeceğim...

LEBEDEV Ben de içeceğim. *(Doldurur)* Hiç eskimiyorsun ihtiyar sığırcık kuşu. Benim bildiğim, otuz yıllık kocakarısın...

AVDOTYA NAZAROVNA: Doğrusunu söylemek gerekirse, ben de şaşırdım yılların sayısını... İki koca kefenledim, üçüncüye de varırdım varmasına ya, drahomasız almıyorlar... Sekiz çocuğum vardı... *(Kadehi kaldırır)* İyi başladık, inşallah başladığımız gibi de bitiririz! Örnek karı koca olurlar, biz de onlara bakıp seviniriz. Öğüt veririz, mutluluk dileriz *(İçer)* Amma da sertmiş ha..

ŞABYELSKİ (Kahkahalarla, Lebedev'e) İşin tuhafı, anlıyor musun, düşünüyorlar ki ben... Şaşılacak şey! *(Kalkar)* Yapmalı mı bu alçaklığı yoksa? İnadına... Ha? Sürtsün burnunu ihtiyar köpek! Pâşa, ne dersin? Ha?

LEBEDEV Boşuboşuna saçmalıyorsun Kont. Bizim işimiz artık ölümümüzü beklemeye kaldı kardeş. Marfutka'nın da, sterlinglerinin de çoktan zamanı geçti.

ŞABYELSKİ Hayır, hayır, yapacağım bu al-

çaklığı! Şerefim hakkı için yapacağım bu alçaklığı!

(İvanov ve Livov girerler)

VII

ÖNCEKİLER, İVANOV, LİVOV

LİVOV Bana sadece beş dakika ayırmanızı rica ediyorum.

LEBEDEV Nikolaşa! *(İvanov'u karşılar, öper)* Nasılsın, sevgili dostum? Bir saattır seni bekliyorum.

AVDOTYA NAZAROVNA (Selâmlar) Merhaba iki gözüm.

İVANOV (Kızgın) Çalışma odamı meyhaneye çevirmişsiniz yine!.. Bunu yapmamanızı bin kere rica ettim. *(Masaya yaklaşır)* İşte, kâğıtlara votka dökülmüş... ekmek kırıntıları... salatalıklar... Allah kahretsin!

LEBEDEV Özür dilerim, Nikolaşa, özür dilerim... Bağışla... Seninle, sevgili dostum, çok önemli bir iş hakkında konuşmalıyım.

BORKİN Ben de.

LİVOV Nikolay Alekseyeviç, konuşabilir miyiz?

İVANOV (Lebedev'i gösterir) Önce onunla konuşalım, sizinle daha sonra konuşuruz... *(Lebedev'e)* Evet?

LEBEDEV Baylar, konuşmamız özeldir, özür dilerim...

(Kont ve Avdotya Nazarovna birlikte çıkarlar, sonra Borkin, en sonra Livov çıkar)

VIII

İVANOV, LEBEDEV

İVANOV Pâşa, sen istediğin kadar içebilirsin, hastalığın bu senin, fakat rica ederim dayıma içirme. Önceleri hiç içmezdi. İçki dokunuyor ona.

LEBEDEV (Ürkek) Bilmiyordum anacığım, bilmiyordum... Aklıma bile gelmemişti...

İVANOV Tanrı korusun, bu koca bebek ölürse, benim için kötü olacak, sizin için değil... Evet, ne istiyorsun?

(Susuş)

LEBEDEV Görüyor musun, sevgili dostum... Utancımdan nasıl başlıyacağımı bilemiyorum... Utanıyorum Nikolaşa, yüzüm kızarıyor, dilim dolaşıyor... fakat, iki gözüm, düşün ki ben bir emir kuluyum, kölenin, paçavranın biriyim... Bağışla beni...

İVANOV Fakat, mesele nedir?

LEBEDEV Karım gönderdi beni... Gözünü seveyim öde şunun faizlerini! İnanır mısın, başımın etini yiyor! Tanrı aşkına kurtar beni!..

İVANOV Pâşa, biliyorsun ki şu sıralar hiç param yok.

LEBEDEV Biliyorum, biliyorum, bilmez olur muyum? Fakat ben ne yapabilirm iki gözüm? Beklemek istemiyor. Düşün ki, eğer senetleri protesto edip haciz koydurursa ben ve Şuroçka nasıl bakabiliriz senin yüzüne...

İVANOV Pâşa, ben de utanıyorum, yerin dibine geçiyorum... fakat... nereden para bulayım? Söyle, nereden? Tek çare, sonbaharı beklemek. O zaman buğdayları satınca elime para geçecek.

LEBEDEV (Bağırır) Beklemek istemiyor!

(Susuş)

İVANOV Senin durumunun ne kadar kötü olduğunu anlamıyor değilim, fakat benimki daha da berbat. *(Yürür, düşünür)* Hiç bir kurtuluş çaresi gelmiyor aklıma... Satacak hiç bir şeyim yok...

LEBEDEV Bir kere de Milbah'a uğrayıp sorsaydın; biliyorsun, sana on altı bin ruble borcu var..

(İvanov elini umutsuzca sallar)

LEBEDEV Bak ne diyeceğim... Biliyorum, kızacaksın... fakat... kırma ihtiyar bir sarhoşu. Dostça bak yüzüme... bir dosta bakar gibi bak!.. Biz ikimiz de üniversitedeniz... Liberaliz... Ortak ilgilerimiz, ortak dertlerimiz var. İkimiz de Moskova üniversitesinde okuduk... «Alma Mater...» *(Cüzdanını çıkarır)* İşte, hiç kimsenin varlıklarını bilmediği paracıklarım burada yatıyor... Borç olarak kabul et... *(Paraları çıkarıp masaya koyar)* Onuru monuru bırak şimdi, dostça bak yüzüme... Eğer ben senin yerinde olsaydım, alırdım bunları, şerefim hakkı için... *(Susuş)* İşte hepsi masada. Bin yüz ruble. Bugün ona uğrayıp kendin

ver. De ki: «Buyurun paranızı sayın geveze Zinaida Savişna, kursağınızda kalsın!..» Fakat benden borç aldığını belli etmiyesin!... Tanrı korusun!... Yoksa Bayan Bektaşi üzümü canıma okur.. *(İvanov'a göz atar)* Peki, peki, kızma! *(Paraları hızla masadan alır, kendi cebine sokar)* Kızma! Şakaydı... İsa aşkına bağışla beni! *(Susuş)* Çok mu kızdın?

(İvanov elini sallar)

LEBEDEV İşte böyle... *(İçini çeker)* Senin acılı günlerin de bunlar. Kardeş, insan semavere benzer; her zaman serin serin raflarda durmaz, bazan da içine kömür koyarlar... İşe yaramadı bu benzetme, daha iyisini uydurmak da benim elimden gelmez... *(İçini çeker)* Acı çekmek ruha dayanıklık verir. Ben senin için endişe etmiyorum Nikolaşa, biliyorum, sen bu yıkımdan kurtulacaksın, her şey düzelecek, fakat kardeş, şu dedikoducula ra çok canım sıkılıyor, onların söylediklerini duyunca kendimi hakarete uğramış sayıyorum... Gözünü seveyim, söyler misin nereden çıkıyor bu laflar? Eğer kasabada senin için söylenen laflara bakarsak, savcının ziyareti yakındır... Çünkü hem katilin, hem kaniçicinin, hem de azılı soyguncunun birisin...

İVANOV : Bütün bu konuştuklarımız boş şeyler, başım ağrıyor benim.

LEBEDEV Zaten her şey bu kadar çok düşünmen yüzünden böyle oldu.

İVANOV Hiç bir şey düşündüğüm yok.

LEBEDEV Nikolaşa, boşver her şeye, bize gel. Şuroçka senin dostluğundan hoşlanıyor, seni anlıyor, değerini biliyor. Nikolaşa, o dürüst, iyi bir kızdır. Ne anasına, ne de babasına çekmiş. Kardeş, bazan bakıyorum da inanasım gelmiyor; benim gibi koca burunlu bir ayyaşta böyle bir hazine bulunsun ha, şaşılacak şey!.. Gel bize, onunla akıllı uslu şeyler üstüne söz et, eğlenirsin. O sağlam, içten bir insandır...

İVANOV Paşa, iki gözüm, yalnız bırak beni.

LEBEDEV Anlıyorum, anlıyorum.. *(Aceleyle saatine bakar)* Anlıyorum.. *(İvanov'u öper)* Hoşça kal. Okulun açılış törenine yetişeceğim daha. *(Kapıya yürür, duraklar)* Akıllı kızcığım... Dün onunla şu dedikodular üzerine konuşuyorduk... *(Güler)* Birdenbire, sanki bir özdeyiş söyler gibi, ne dedi biliyor musun; «Baba, ateş böceklerinin geceyi aydınlatmaları, gecekuşları kendilerini daha kolay görüp yesinler diyedir. İyi insanlar da dedikodulara ve kötü söylentilere yem olmak için parlarlar...» Nasıl? Harika, değil mi? George Sand!...

İVANOV Paşa! *(Lebedev'i durdurur)* Ne oluyor bana?

LEBEDEV Doğrusunu söylemek gerekirse, ben de bunu sormak istiyordum sana, ama çekiniyordum. Sana ne olduğunu bilmiyorum kardeş! Bir yandan senin karşı karşıya kaldığın mutsuzlukları düşünürken, öte yandan

senin ne yenilmez bir adam olduğun aklıma geliyor. Başka bir neden olmalı Nikolaşa, başka bir neden olmalı iki gözüm... Fakat nedir o, bir türlü anlıyamıyorum!..

İVANOV : Ben de anlıyamıyorum. Bana öyle geliyor ki... fakat, hayır! *(Susuş)* Ne söylemek istiyordum biliyor musun: Semyon adında bir işçim vardı, tanırsın. Bir keresinde harman zamanı ne kadar güçlü olduğunu gösterip kızlara övünmek istedi, sırtına iki çuval çavdarı birden yüklendi. Ve çatladı. Az sonra da öldü. Bana öyle geliyor ki, ben de çatladım. Lise, üniversite, iş adamlığı, okullar, tasarılar... İnançlarım kimseninkilere benzemezdi, herkesten başka türlü evlendim. İkidebir öfkeleniyor, gözümü kırpmadan tehlikeye atılıyor, paramı sağa sola savuruyordum. Bunları sen de biliyorsun. Bütün kasabanın en mutlu, en acı çeken adamı bendim. İşte bütün bu saydıklarım, Paşa, benim çavdar çuvallarım oldular... Yüklendim ve belim kırıldı. Yirmisindeyken hepimiz kahramanızdır, ne olursa olsun gözümüzü kırpmadan her işe atılırız, otuzunda ise yorulur, hiç bir işe yaramaz oluruz. Nasıl, nasıl açıklayabilirsin bu yorgunluğu sen? Fakat, git Paşa, Tanrı aşkına git, başını ağrıttım.

LEBEDEV (Canlı) Ne düşünüyorum biliyor musun; seni bu duruma çevren düşürdü!

İVANOV Ahmakça ve eski bir görüş bu. Paşa, git!

LEBEDEV Gerçekten de ahmakça. Ahmak-

ça olduğunu ben de anlıyorum şimdi. Gidiyorum... *(Çıkar)*

IX

İVANOV

İVANOV (Yalnız) Kötü, zavallı, değersiz bir adamım ben. Bana ancak Paşa gibi zavallı, ayyaş, bitik biri, sevgi, saygı duyabilir. Tanrım, nasıl hor görüyorum kendimi! Nasıl derin bir tiksinti duyuyorum kendi sesimden, kendi adımlarımdan, kendi ellerimden, giysilerimden, düşüncelerimden. Fakat, ne kadar gülünç, ne kadar onur kırıcı! Daha bir yıl öncesine kadar sağlıklı, güçlü, dinç, çalışkan ve ateşli bir adamdım; işte bu ellerimle çalışıyordum. Konuşmalarım en bilgisiz kişileri bile etkiliyebiliyordu. Acı karşısında ağlıyabiliyor, kötülüğe karşı öfkeyle başkaldırabiliyordum. Esinlenmek nedir biliyordum. Çalışma masasının arkasında iki şafak boyunca, ruhu şiirlerle eğlendirerek oturulan sessiz gecelerin çekiciliğini ve güzelliğini biliyordum. İnançlarım vardı. Öz anamın gözlerine bakar gibi bakabiliyordum gelecek günlere... Ama şimdi, oh, Tanrım! Yoruldum, inançlarım yok oldu. Günlerimi, gecelerimi aylak aylak geçiriyorum. Beynim, ayaklarım, ellerim, kendi başlarına çalışır oldular. Evim barkım yıkılıyor, ormanın balta vuruşları altında çatırdılıyor. *(Ağlar)* Toprağım öksüz çocuklar gibi bakıyor yüzüme. Beklediğim, üzüldüğüm hiç

bir şey yok, ruhum gelecek karşısında dehşetle titriyor... Ya Sarra? Onu sonuna kadar seveceğime yemin etmiş, zavallıya mutluluktan söz etmiş, gözleri önüne düşünde bile göremiyeceği bir gelecek sermiştim. İnandı bana. Bütün bu beş yıl boyunca kurbanlarının ağırlığı altında onun nasıl sararıp solduğunu, vicdanıyla yaptığı savaş sonunda nasıl hasta düştüğünü gördüm. Fakat Tanrı tanıktır ki ne sitem etti, ne de yan baktı bir kerecik olsun!... Ben... bense soğudum ondan... Nasıl? Neden? Niçin? Anlıyamıyorum. İşte acı çekiyor, günleri sayılı, bense aşağılık bir korkak gibi onun solgun yüzünden, çökük göğsünden, yalvaran gözlerinden kaçıyorum... Utanılacak şey, utanılacak şey!. *(Susar)* Saşa'ya, kızcağıza, dokunuyor benim mutsuzluğum. Bana, neredeyse bir moruğa, aşktan sözediyor, ve ben bir anda kendimden geçip her şeyi unutuyorum, sanki büyülenmiş gibi bağırıyorum: «Yeni bir hayat! Mutluluk!» Fakat aradan bir gün geçer geçmez bu yeni hayata, bu mutluluğa, cinlere inandığım kadar inanmaya başlıyorum. Ne oluyor bana? Bu güçsüzlüğüm nereden geliyor? Sinirlerime ne oldu? Zavallı hasta karım azıcık iğneli bir söz söylemesin, hizmetçi canımı sıkmayagörsün, ya da tüfeğim ateş almasın; nasıl da, nasıl da kötü, aykırı bir adam olup çıkıveriyorum! En iyisi, alnıma bir kurşun sıkıp...

X

İVANOV, LİVOV

LİVOV (Girer) Sizinle görüşmem gerekiyor Nikolay Alekseyeviç!

İVANOV Doktor, böyle her gün görüşeceksek, bu, insan gücünü aşan bir şey olur.

LİVOV Beni dinlemek zorundasınız.

İVANOV Sizi her gün dinliyorum, şu ana kadar da anlamış değilim: ne yapmamı istiyorsunuz?

LİVOV Oysa ben açık seçik konuşuyorum; ancak yürek taşımayan biri benim sözlerimi anlıyamaz...

İVANOV Karım ölümün eşiğinde bulunuyor, bunu biliyorum! Ona karşı bağışlanamaz ölçüde suçluyum, bunu da biliyorum! Siz şerefli bir adamsınız, bunu da biliyorum! Başka ne istiyorsunuz?

LİVOV Beni, insanların katıyürekliliği öfkelendiriyor... Bir kadın ölüyor burada. Bu kadının annesi ve babası var ve bu kadın seviyor onları, son bir kere görmek istiyor; onlar da biliyorlar bunu, kızlarının ölmek üzere olduğunu, kendilerini son bir kere görmek istediğini biliyorlar, fakat —iğrenç katıyüreklilik!— dinsel inançlarının ne kadar sarsılmaz olduğunu gösterip, şaşırtmak istiyorlar herkesi, kızlarını hâlâ lânetliyorlar! Uğruna baba ocağını ve dinsel inancını kurban ettiği adam olan sizse hiç gizlemeden ve

apaçık amaçlarla her gün şu Lebedevlere koşuyorsunuz!

İVANOV Ah, iki haftadır gitmedim oraya.

LİVOV (Dinlemiyerek) Sizin gibi insanlarla dosdoğru, açıkça konuşmak gerekir! İsterseniz dinlemeyin. Ben her şeyi gerçek adlarıyla söylemekten çekinmem... Yeni başarılar elde etmek için karınızın ölümü gerekli size. Peki, diyelim ki bu böyle, fakat, bekliyemez miydiniz? Onu doğal ölümüne bıraksaydınız da uygunsuz davranışlarınızla her gün her gün öldürmeseydiniz, acaba drahomlarıyla birlikte kaçar mıydı sizden bayan Lebedev? Siz, olağanüstü Tartuffe, bugünkü başarınızı iki yıl sonra da elde edebilir, kızın başını döndürüp drahomasına konabilirdiniz... Niçin acele ediyorsunuz? Karınızın hemen şimdi ölmesi niçin bu kadar gerekli size?

İVANOV Sözlerinizle bana acı veriyorsunuz... Doktor, bir insanın sonsuz sabırlı olabileceğini sanıyorsanız, kötü bir hekim olduğunuzu söyliyebilirim. Hakaretlerinizi yanıtlamamak için güçlükle tutabiliyorum kendimi.

LİVOV Yeter! Beni budala yerine koyamazsınız! İndirin yüzünüzdeki maskeyi!

İVANOV Akıllı adam, düşünün biraz. Size kalırsa beni anlamaktan daha kolay bir şey yok, öyle mi? Anna'yla büyük bir drahoma elde edebilmek için evlendim... Drahomayı vermediler, ben de onu öldürmeye çalışıp yeniden evlenmek istiyorum... Ha? Tıpkı böyle dü-

şünüyorsunuz değil mi? Ne kadar kolay ve anlaşılır... İnsan işte bu kadar kolay ve anlaşılır bir makina... Öyle mi? Hayır doktor! İnsanların ilk bakışta ya da bir iki dış belirtiye bakarak birbirleri üzerine yargı vermelerini sağlıyacak kadar çok sayıda çark, vida ve süpap yok hiç birimizde... Ben sizi anlıyamam, siz beni anlıyamazsınız, bazan kendikendimizi de anlıyamayız. Çok iyi bir doktor olup, yine de insanları anlamayabilirsiniz. Kabul edin bunu, kendinize bu kadar güvenmeyin.

LİVOV : Yani siz o kadar karanlık ve karışıksınız, ben de o kadar beyinsizim ki, namusluluk la namussuzluğu birbirinden ayıramıyorum, öyle mi?

İVANOV Öyle sanıyorum ki sizinle hiç bir zaman anlaşamıyacağız... Son olarak soruyorum, rica ederim, kısaca karşılık verin : Ne yapmamı istiyorsunuz? Ne elde etmeye çalışıyorsunuz? *(Sinirli)* Kiminle konuşmak şerefine eriyorum : Beni suçlayan savcıyla mı, yoksa karımın doktoruyla mı?

LİVOV Ben bir doktorum; bir doktor olarak da karınıza karşı davranışlarınızı değiştirmenizi istiyorum... Davranışlarınız Anna Petrovna'yı öldürüyor!

İVANOV Peki ne yapayım yani? Ne yapayım? Eğer beni kendimden daha iyi anladığınızı düşünüyorsanız, açık seçik söyleyin; ne yapayım?

LİVOV : Hiç olmazsa işlerinizi daha gizli kapaklı yürütün!

İVANOV Tanrım! Acaba kendinizi anlıyabiliyor musunuz siz? *(Su içer)* Bırakın beni. Bin kere suçluyum, bunların hesabını vermeye de hazırım, fakat bana her gün işkence etmeniz için sizi hiç kimse görevlendirmedi...
LİVOV Fakat sizi de hiç kimse, benim gerçek bildiğim şeylere hakaret edesiniz diye görevlendirmedi! Ruhuma acı verdiniz, zehirlediniz onu. Bu kasabaya gelmeden önce dünyada aptalların, delilerin, saplantılı insanların bulunabileceğini kabul edebiliyordum; fakat istemlerini bilerek ve tasarlıyarak kötülüğe yönelten insanların bulunabileceğini sanmıyordum... İnsanlara saygı duyuyordum, seviyordum onları... Fakat ne zaman ki sizi gördüm...
İVANOV : Çok dinledim bunları!
LİVOV Öyle mi? *(İçeri giren Saşa'yı görür. Saşa binici giysileriyledir.).* Ümit ederim ki, birbirimizi şimdi çok daha iyi anlıyoruz! *(Omuzlarını silker ve çıkar).*

XI

İVANOV, SAŞA

İVANOV (İrkilir) Şura! Sen?..
SAŞA Merhaba. Beklemiyordun değil mi? Niçin çoktandır uğramıyorsun?
İVANOV Şura, gelmemen gerekirdi, sakınmalıydın! Karım için çok kötü olabilir bu.
SAŞA : Beni görmiyecek ki. Arka yoldan geldim. Hemen gideceğim. Çok endişeliyim, nasılsın? Niçin gelmiyorsun?

İVANOV Karım yeterince hakarete uğradı zaten, neredeyse ölüyor, sen çıkıp buraya geliyorsun. Şura, aşırı bir vurdumduymazlık bu, insanlığa aykırı bir şey!

SAŞA Peki ne yapabilirdim? İki haftadır gelmiyorsun, mektuplarıma karşılık vermedin. Üzüntü içindeyim. Bana öyle geldi ki dayanılmaz acılar çekiyorsun, hastasın, öldün! Bir tek gece olsun rahat uyuyamadım. Hemen gideceğim... Hiç olmazsa söyle : İyi misin?

İVANOV Hayır. Eziyet ediyorum kendime. İnsanlar bana acı veriyorlar. Dayanma gücüm kalmadı! Ve sen buradasın! Ne kadar kötü, ne kadar olağan-dışı bir şey bu! Şura, ne kadar suçluyum, ne kadar suçluyum!...

SAŞA : Böyle korkunç, acıklı sözcüklerle konuşmayı ne kadar da seviyorsun! Demek suçlusun? Peki söyler misin: Niçin?

İVANOV Bilmiyorum... Bilmiyorum...

SAŞA : Olmaz böyle şey, eğer suçluysan suçunun ne olduğunu bilmen gerekir. Yoksa sahte para mı bastın, ha?

İVANOV Şakanın sırası değil!

SAŞA : Suçlusun, çünkü karını artık sevmiyorsun, öyle mi? Olabilir. Fakat insan kendi duygularının sahibi değil ki, sen ondan soğumayı istemedin ki... Suçlusun, çünkü ben sana seni sevdiğimi söylerken karın sözlerimi duydu, öyle mi? Ama sen onun bunları duymasını istemedin ki...

İVANOV (Keser) vs., v.s., v.s... Sevdin, soğudun, duygularına sahip değilsin. Basma-

kalıp söz bütün bunlar, gereksiz bir yığın cümle. Bunlarla yardım edemezsin bana.

SAŞA : Seninle konuşmak çok yorucu bir şey. *(Tabloya bakar)* Köpek ne güzel çizilmiş. Acaba bakarak mı yapmışlar?

İVANOV Evet, bakarak. Bizim bu aşk hikâyemiz de basmakalıp, gereksiz bir şey. Adam ruhunu ve kişiliğini yitiriyor, tam o sırada ortaya çıkan dinç ve güçlü kadın ona yardım elini uzatıyor. Bu pek güzel bir şey, ama sadece romanlarda görülen bir şey... Oysa hayatta...

SAŞA Hayatta da görülür böyle şeyler.

İVANOV Hayatı pek ince bir şey gibi düşündüğün anlaşılıyor. İniltilerim saygılı bir korku uyandırıyor sende, benim kişiliğimde ikinci bir Hamlet ele geçirdiğini sanıyorsun. Oysa ben bir psikopatım, ve bu sadece gülünç! Kırıtmalarıma katıla katıla gülmek gerekirken sen yardım eli uzatıyorsun! Kurtarmak ve bir zafer kazanmak! Ah, bugün ne kadar da kötüyüm kendime karşı! Bu gerginlik mutlaka bir şeyle boşalacak... Ya bir şey kıracağım, ya da...

SAŞA : Evet, evet, mutlaka gerekli bu. Bir şey kır, parçala, ya da bağır. Aptallık edip buraya geldiğim için azarla beni. Tepin! *(Susuş)* Haydi, başla!..

İVANOV Gülünç!

SAŞA : Güzel! Gerçekten de gülümsüyoruz! Haydi, bir iyilik et, yeniden gülümse!

İVANOV (Güler) Beni kurtarmaya giriştî-

ğin zaman yüzün saf bir anlatıma bürünüyor, gözbebeklerin sanki bir kuyrukluyıldıza bakıyormuşsun gibi büyüyor. Saf bir erkek bir ahmak demektir. Oysa siz kadınlar öylesine saflaşabiliyorsunuz ki, ahmaklık şurda dursun, tatlılaşıp, sıcaklaşıyorsunuz. İşin şaşılacak yanı; sağlıklı, güçlü, neşeli erkekler hiç ilginizi çekmiyor da, kim başaşağı yuvarlanıyorsa onun boynuna sarılıyorsunuz. Acaba güçlü bir adamın kadını olmak, gözyaşartıcı bir zavallının hastabakıcısı olmaktan daha mı kötü?

SAŞA : Evet, daha kötü.

İVANOV Fakat, niçin? *(Kahkaha)* İyi ki Darvin bilmiyordu bunu, yoksa hemen açıklardı nedenini. İnsan soyunu bozuyorsunuz siz. Sizin bu sevecenliğiniz yüzünden kısa bir süre sonra dünya mızmızlar ve psikopatlarla dolmaya başlıyacak.

SAŞA Erkeklerin anlıyamıyacağı pek çok şey var. Zavallı bir başarısız, başarılı bir adamdan daha kolay girebilir bir genç kızın yüreğine. Çünkü her genç kızın yüreğinde gerçek bir aşk duygusu yatar. Anlıyor musun; gerçek bir aşk! Erkeklerin başlıca sorunu işleridir, aşk üçüncü derecede bir şeydir onlar için. Kadınla konuşmak, onunla bahçede dolaşmak, hoşça bir zaman geçirmek ve onun mezarında ağlamak... İşte bir erkeğin aşktan anladığı. Oysa aşk, biz kadınlar için, hayatın kendisidir. Bir kadın, «seni seviyorum» diyorsa, bu, «senin tasalarını gidermek istiyo-

rum, seninle dünyanın öbür ucuna nasıl gidebileceğimizi tasarlıyorum, eğer sen cehenneme gideceksen ben de seninle cehenneme geleceğim» demektir. Sözgelimi, bütün bir gece senin notlarını temize çekmek, ya da kimse uyandırmasın diye sabaha kadar sana gözcülük etmek, seninle yüzlerce kilometre yürümek büyük mutluluk olurdu benim için. Üç yıl önce, harman zamanıydı; güneşten yanmış, yorgun ve toz içinde bize geldiğini, içecek bir şey istediğini hatırlıyorum. Getirdiğim şeyi içmiş, sonra da vurulmuş gibi uyuyup kalmıştın divanda. Yarım gün uyudun orada, ve ben bütün bu süre boyunca sana gözcülük ettim. Ne kadar hoşlanmıştım bundan! Aşk kendisi için harcanan emek oranınca güzeldir, yani, anlıyor musun, o kadar güçlü duyulur...

İVANOV Gerçek aşk... Hımm!.. Bence, aşırı bir bağlılık bu, genç kız felsefesi. Fakat, kim bilir, belki de böyle olması gerekir... *(Omuzlarını silker)* Şeytan bilir! *(Neşeli)* Şura, şerefim hakkı için, gerçekte iyi bir adamım ben!... Felsefeden her zaman hoşlanırdım, fakat hiç bir zaman şöyle konuşmazdım: «Kadınlarımız bozuldu», ya da: «Kadınlık yanlış bir yola girdi». Ben, sadece teşekkür doluydum, o kadar! Kızım benim, tatlım, ne kadar eğlendiricisin! Bense nasıl gülünç bir hayvanım! Lazar rolü oynuyor, dindar halkın kafasını karıştırıyorum. *(Güler)* Böö!...

(Ansızın uzaklaşır) Fakat git, Saşa! Kendimizi unuttuk...

SAŞA : Evet, gitmeliyim. Senin şerefli doktor yüksek görev duygularıyla harekete geçip Anna Petrovna'ya burada olduğumu yetiştirmeseydi bari. Bak, dinle beni: Şimdi dosdoğru karının yanına git ve başucuna otur. Otur... otur... Eğer bir yıl oturman gerekecekse bir yıl otur. Eğer on yıl oturman gerekecekse on yıl otur. Görevini yerine getir. Seni bağışlaması için dil dök ona, ayaklarına kapan, ağla. Mutlaka böyle yapmalısın. En önemlisi de, işlerinin peşini bırakma.

İVANOV İşte yine o duygu! Sanki tıkabasa zehirli mantar yemişim!...

SAŞA : Tanrı seni korusun! İstersen beni hiç düşünme! Eğer onbeş günde bir, iki satır karalarsan, ona da teşekkürler. Ben sana yazacağım...

(Borkin kapıdan bakar)

XII

ÖNCEKİLER, BORKİN

BORKİN Nikolay Alekseyeviç, girebilir miyim? *(Saşa'yı görür)* Özür dilerim, burada olduğunuzu bilmiyordum... *(Girer)* Bonjur! *(Eğilip selâmlar).*

SAŞA (Bozulmuş) Merhaba.

BORKİN Toplamışsınız... güzelleşmişsiniz...

SAŞA (İvanov'a) Peki, ben gidiyorum. Hoşça kalın Nikolay Alekseyeviç. *(Çıkar)*

XIII

İVANOV, BORKİN

BORKİN Eşsiz bir görüntü! Biz nesire geldik, karşımıza şir çıktı!... *(Şarkı söyler)* «Sen ışığa uçan küçük bir kuş gibi göründün bana...»

(İvanov son derece öfkeli, sahnede yürür)

BORKİN (Oturur) Fakat azizim, bu kızda başkalarında olmayan bir şey var! Ha, ne dersiniz? Şöyle, fantasmagorik bir şey... *(İçini çeker)* Aslında, kasabanın en paralı gelinlik kızı ama, annesi olacak İskoçyalı'nın yüzünden kimsenin gözü kesmiyor. Gerçi kadının ölümünden sonra her şey Şuroçka'ya kalacak ama, kadın ölmedikçe ona ancak bir on bin, biraz da eski kapkacak verir, üstelik bir de minnettarlık bekler. *(Ceplerini karıştırır)* «De los majoros»um vardı biraz, siz de istermisiniz? *(Sigara tabakasını uzatır)* Pek güzel şeyler... İçimleri çok iyi.

İVANOV: (Öfkeden boğulur gibidir. Borkin'e yaklaşır) Şu dakikadan sonra evimde görmek istemiyorum sizi! Defolun!

(Borkin ayağa fırlar, sigara düşer)

İVANOV Defol! Hemen şimdi!

BORKİN Nicolàs, ne demek oluyor bu? Niçin kızıyorsunuz?

İVANOV Niçin mi? Peki nereden aldınız bu sigaraları bakayım? İhtiyarı her gün nereye

ve niçin götürdüğünüzü bilmiyor muyum sanıyorsunuz?

BORKİN (Omuzlarını silker) Size ne bundan?

İVANOV Siz bir alçaksınız! Aşağılık tasarılarınızı bütün kasabaya yayarak herkesin gözünde şerefsiz bir insan durumuna düşürdünüz beni! Sizinle hiç bir ortak yanımız yok ve rica ederim, şu dakika çıkıp gidip evimden! *(Hızla yürür)*

BORKİN Bunları sinirlilikle söylediğinizi bildiğim için size darılmıyorum. İstediğiniz kadar hakaret edebilirsiniz... *(Sigarayı yerden alır)* Fakat, bu melankoliyi bırakmanızın zamanı geldi artık. Lise öğrencisi değilsiniz..

İVANOV (Titreyerek) Siz hâlâ burada mısınız! Siz benimle alay mı ediyorsunuz!..

(Anna Petrovna girer)

BORKİN İşte Anna Petrovna da geldi... Ben gideyim bari. *(Çıkar)*

XIV

İVANOV, ANNA PETROVNA

(İvanov masanın yakınında duraklar, başını eğerek durur)

ANNA PETROVNA (Kısa bir susuştan sonra): Niçin buraya geldi o kız? *(Susar)* Soruyorum sana: Niçin buraya geldi o kız?

İVANOV Sorma Anyuta... *(Susuş)* Çok suçluyum. Nasıl cezalandırırsan cezalandır, bir

şey demem, fakat... sorma... Gücüm yok konuşmaya.

ANNA PETROVNA (Sert) Niçin buraya geldi o kız? *(Susuş)* İşte sen busun! Seni çok iyi anlıyorum şimdi. Senin nasıl bir adam olduğunu çok iyi görebiliyorum şimdi. Şerefsiz adam! Düşük yaratık!... Hatırlıyor musun, gelip beni sevdiğin yalanını söylediğini!... Bir çocuk gibi kandım bu yalana; annemi, babamı, dinsel inancımı, her şeyimi, her şeyimi bırakıp seninle geldim... Her zaman yalan söylüyordun bana; gerçek üzerine, geleceğimiz üzerine, şerefli tasarıların üzerine her zaman, her zaman yalanlar söylüyordun bana... Söylediğin her söze inanıyordum...

İVANOV Anyuta, sana hiç bir zaman yalan söylemedim...

ANNA PETROVNA : Beş yıl birlikte yaşadım seninle, bu beş yıl içinde üzüntü çektim, hastalandım, fakat seni hep sevdim... Putumdun benim... Peki, ne elde ettim buna karşılık? Bütün bu beş yıl boyunca en iğrenç şekilde aldattın beni...

İVANOV Anyuta, gerçek olmayan şeyler söyleme. Hata işlediğim doğru, kabul ediyorum bunu, fakat bir kere bile olsun yalan söylemedim sana... Bu konuda hiç bir şekilde suçlayamazsın beni...

ANNA PETROVNA : Her şeyi apaçık görebiliyorum şimdi... Benimle evlenirken babamın ve annemin beni bağışlıyacaklarını, para

vereceklerini sanıyordun... Düşündüğün buydu...

İVANOV Tanrım! Anyuta, niçin sabrımı sınayıp duruyorsun... *(Ağlar)*

ANNA PETROVNA Sus! Umduğun parayı elde edemeyince de yeni bir dolap çevirdin... Şimdi her şeyi çok iyi anlıyorum, apaçık görüyorum. *(Ağlar)* Beni hiç bir zaman sevmedin, hiç bir zaman sevmedin, hiç bir zaman!...

İVANOV : Sarra, doğru değil bu!.. Ne istersen söyle, fakat yalancılıkla suçlama beni...

ANNA PETROVNA Şerefsiz adam! Düşük yaratık!... Lebedev'e borçlusun, sırf bu borçtan yakayı kurtarabilmek için kızın başını döndürmek istiyorsun, beni aldattığın gibi onu da aldatmak istiyorsun! Yalan mı?..

İVANOV (Boğulur gibi) Tanrı aşkına sus! Kendimi tutamıyorum... Öfkeden boğuluyorum... Seni... seni incitebilirim...

ANNA PETROVNA Sen her zaman herkesi iğrenççe aldattın, yalnız beni değil!... Yaptığın bütün şerefsizce işleri Borkin'e yüklüyordun. Onların kime ait olduğunu anlıyorum şimdi...

İVANOV Sarra, sus, git burdan, yoksa ağzımdan kötü bir şey çıkacak! Korkunç, kötü bir şey söylememek için kendimi güçlükle tutabiliyorum... *(Bağırır)* Kes sesini, Yahudi!..

ANNA PETROVNA Kesmiyeceğim... Çok aldattın beni susayım diye..

İVANOV Susmıyacaksın öyle mi? *(Kendisiyle savaşır)* Tanrı aşkına...

ANNA PETROVNA : Şimdi git Lebedev'i aldat...

İVANOV Öyleyse bil... sen, sen, çok kısa bir süre sonra öleceksin... Doktor söyledi, çok kısa bir süre sonra öleceksin...

ANNA PETROVNA (Oturur, inik bir sesle) Ne zaman söyledi?

(Susuş)

İVANOV (Başını avuçları içine alır) : Tanrım, ne kadar suçluyum! *(Hüngür hüngür ağlar)*

Perde

DÖRDÜNCÜ PERDE

Bir yıl sonra

(Lebedev'lerin evinde bir konuk odası. Karşıda konuk odasını salondan ayıran bir kemer. Sağda ve solda kapılar. Bronz, antik bir yontu. Aile portreleri. Piyano, üstünde keman, yanda viyolonsel. Odanın her yanında, bir şenlik olduğunu belirten süslemeler. Fraklı erkekler ve tuvaletli kadınlar olayların akışı süresince salonda dolaşırlar.)

I

LİVOV

LİVOV (Girer, saatine bakar) Beş olmuş. Kilisedeki törenin birazdan başlaması gerekir... Sonra da nikâh töreni. İşte gerçeğin ve erdemin zaferi! Sarra'yı soyamadığı için işkence ederek öldürdü, sonra da yenisini buldu. Soyup soğana çevirinceye kadar bunun

da yüzüne gülecek, sonra da haydi Sarra'nın yanına!... Herkesin bildiği aşağılık hikâye... *(Susuş)* Mutluluk içinde bir ömür sürerek yaşlanacak, esenlik içinde ölecek. Yoo, izin vermiyeceğim buna, senin ne mal olduğunu koyacağım ortaya! İğrenç maskeni yüzünden indirerek senin hangi cins kuşlardan olduğunu herkese gösterdiğim zaman şimdi yedinci katında gezindiğin o mutluluk göğünden başaşağı öyle bir çukura düşeceksin ki, şeytanlar bile çıkaramıyacak seni oradan!... Ben şerefli bir adamım. Haklıyı korumak, körlerin gözünü açmak benim görevimdir. Bu görevi yerine getirdikten sonra hemen yarın bu iğrenç kasabadan çıkıp gideceğim. *(Düşünceye dalar)*. Fakat nasıl bir yol izlemeli? Lebedevlere her şeyi anlatarak bir çözüm bulmaya çalışmak boş bir çabadan öteye gitmez. Yoksa düelloya mı çağırmalı? Skandal mı çıkarmalı? Tanrım, sanki bir çocukmuşum gibi heyecanlanıyorum, düşünebilme yeteneğim büsbütün yok oluyor. Ne yapmalı? Yoksa düelloya mı çağırmalı?

II

LİVOV, KOSİH

KOSİH (Girer, Livov'a neşeyle) Dün sinekten küçük bir şleme gittim, büyük şlem yakaladım. Fakat şu Barabanov olacak herif yok mu, her şeyi berbat etti yine! Oynuyoruz: Ben sansatu açıyorum. O pas geçiyor. İki san-

satu diyorum. Yine pas geçiyor. İki karo.. üç sinek oynuyorum.. ve düşünebiliyor musunuz, ben şleme gidiyorum, o elindeki ası göstermiyor. Eğer o alçak herif elindeki ası göstermiş olsaydı sansatudan bilyük şleme gidebilirdim.

LİVOV Özür dilerim, iskambil oynamayı bilmediğim için coşkunluğunuzu paylaşamıyorum. Kilisedeki kutsal tören çabuk biter değil mi?

KOSİH Öyle olması gerekir. Şimdi Ziyuziyuşka'yı ayıltmaya çalışıyorlar. Vereceği drahomanın acısından mersin balığı gibi böğürüyor.

LİVOV Peki, kızı için üzüntü duymuyor mu?

KOSİH Ne kızı yahu, drahomaya üzülüyor! Kendini hakarete uğramış sayıyor. Çünkü adam kızla evlenince borçlarını ödemiyecek. Damadının borç senetlerini protesto da edemezsin...

III

ÖNCEKİLER, BABAKİNA

BABAKİNA (İki dirhem bir çekirdek, Livov ile Kosih'in yanından kurumla geçer. Kosih kahkahasını elleriyle ancak bastırabilir. Babakina bakar) Aptal!

(Kosih parmağıyla Babakina'nın beline dokunur, kahkahalarla güler)

BABAKİNA : Köylü! *(Çıkar)*

IV

LİVOV, KOSİH

KOSİH (Kahkahalarla gülerek) : Karı tümden çıldırdı! Bu konteslik hikâyesinden önce öteki karılar gibi bir karıydı, şimdi yanına yaklaşılmıyor. *(Taklidini yapar)* «Köylü!»

LİVOV (Heyecanlanarak) İvanov hakkındaki düşüncelerinizi içtenlikle söyler misiniz bana?

KOSİH İvanov mu? Beş para etmez! Bir arabacı gibi iskambil oynar. Geçen yılbaşı sıralarında başımdan şöyle bir olay geçti: Oyuna oturduk; ben, Kont, Borkin ve o. Ben kâğıt dağıtıyorum...

LİVOV (Keser) İvanov iyi bir insan mıdır?

KOSİH İvanov mu? On parmağında on hüneri bulunan bir alçaktır!... Üçkâğıtçının, atcanbazının biridir! O ve Kont; al birini vur birine. İş kokusu almakta burunlarının üstüne yoktur. Yahudi hikâyesinde baltayı taşa vurdu, şimdi de çaktırmadan Ziyuziyuşka'nın sandıklarına yaklaşıyor. Eğer bir yıl içinde Ziyuziyuşka topu atmazsa üç kere gâvur olayım. Var mısınız iddiaya? O Ziyuziyuşka'yı, Kont da Babakina'yı batıracak. Doktor, çok solgunsunuz bugün, betiniz benziniz atmış..

LİVOV Önemli bir şey değil. Dün içkiyi fazla kaçırmış olmalıyım.

V

ÖNCEKİLER, LEBEDEV, SAŞA

LEBEDEV (Saşa'yla girer) Burada konuşalım. *(Livov ve Kosih'e)* Hotantolar, salona kızların yanına gitseniz e! Özel bir konuşma yapacağız burada.

KOSİH (Saşa'nın yanından geçerken heyecanla parmağını şıkırdatır) Harika! Kız koz!

LEBEDEV Yürü, mağara adamı, yürü!

(Livov ve Kosih çıkarlar)

VI

LEBEDEV, SAŞA

LEBEDEV Otur Şuroçka, hah şöyle... *(Otururlar, arkaya göz atarlar)* Kulağını bana ver, kesmeden dinle. Mesele şu: Şimdi sana söyliyeceğim şeyleri annenin elçisi olarak söylülüyorum. Anlıyor musun? Ben kendim uydurmuyorum, annenin bana verdiği buyrukları sana iletiyorum...

SAŞA Baba, kısa kes

LEBEDEV Sana drahoma olarak 15 bin gümüş ruble verilecek. İşte... şimdiden söyliyeyim! Dur, sus, sözümü kesme! Bu, evdeki hesap, şimdi gelelim çarşıya: Nikolay'ın annene 9 bin ruble borçlu olduğu gözönünde tutularak bu 9 bin ruble drahomadan çıkarılacak... Evet, bundan başka...

SAŞA Ne diye anlatıyorsun bunları bana?

LEBEDEV Annen böyle buyurdu!

SAŞA : Beni rahat bırakın! Eğer bana ve kendinize birazcık saygı duymuş olsaydınız böyle bir konuşmaya girişmezdiniz. Sizin drahomanızı mrahomanızı isteyen yok! Sizden böyle bir şey istemedim ve istemiyeceğim!

LEBEDEV Peki böyle birdenbire niçin çullandın bana kızım? Gogol'ün piyesindeki fareler önce koklaşmış, ondan sonra kirişi kırmışlardı. Oysa sen, başına buyruk hanım kız, koklaşmadan saldırıya geçtin!

SAŞA Beni rahat bırakın. Bu metelik hesaplarınızla kulağıma hakaret etmeyin!

LEBEDEV (Parlar) Tuuu! Öyle yapacaksınız ki bir gün ya kendimi bıçaklıyacağım, ya da başka birini boğazlıyacağım! Öteki, gece gündüz böğürür, kafa ütüler, zırlar, kapik sayar; bu da, bu akıllı, bu insancıl, bu başına buyruk hanım kız da babasını anlıyamaz! Kulağına hakaret ediyormuşum! Fakat buraya, senin kulağına hareket etmeye gelmeden önce beni orada *(Kapıyı gösterir)* parça parça doğradılar, giyotinlediler, ne haber! Anlıyamazmış! Delirttiniz beni be, şaşkına çevirdiniz! *(Kapıya doğru yürür, duraklar)* Hoşlanmıyorum, hoşuma gitmiyor bütün bunlar!..

SAŞA : Hoşuna gitmeyen nedir?

LEBEDEV Hoşuma gitmiyor bütün bunlar! Bütün bu olanlar!

SAŞA Baba, ne demek istiyorsun, nedir hoşuna gitmeyen?

LEBEDEV Şimdi karşına oturup bir bir an-

latacağım hepsini. Bütün bu olanlar hoşuma gitmiyor ve şu senin düğününe bakmak bile istemiyorum. *(Saşa'ya yanaşır, tatlılıkla)* Şuroçka, bağışla beni; belki de çok akıllıca, pek şereflice, yüksek ülkülere pek uygun bir düğün bu. Fakat kötü bir şey var bu düğünde, kötü bir şey var, kötü bir şey var! Bu düğün öteki düğünlere benzemiyor. Sen gençsin, taze, temiz, cam gibi güzel bir kızsın. O ise yıpranmış, aşınmış bir dul! Tanrı iyiliğini versin, onun da ne yaptığına aklım ermiyor ya! *(Kızını öper)* Şuroçka, sevgili kızım, bağışla beni. Hakkınızda pek çok şey konuşuluyor. Sarra ölür ölmez seninle evlenmeye giriştiğinden söz ediliyor... *(Canlı)* Bunağın biriyim ben. Evde kalmış kızlar gibi mızmızlaştım. Bana kulak asma sen, kendinden başka kimseye kulak asma.

SAŞA Baba, ben de seziyorum kötü bir şey olduğunu bu düğünde... Böyle olmamalıydı bu, böyle olmamalıydı. Bilsen, nasıl dayanılmaz bir acı içindeyim! Dayanılmaz bir şey! Korkunç! Olanı biteni kavrıyamaz oldum. Baba, babacığım, güç ver bana... Tanrı aşkına, yardım et bana, yol göster...

LEBEDEV Kızım, neler söylüyorsun?..

SAŞA Her şeyi hiç bir zaman bu kadar korkunç hissetmemiştim. *(Arkaya göz atar)* Bana öyle geliyor ki onu anlıyamıyorum ben, hiç bir zaman da anlıyamıyacağım. Nişanlandığımızdan bu yana bir kerecik olsun gülümsemedi bana, bir kerecik olsun gözlerime dosdoğ-

ru bakmadı. Sonsuz sızlanmalar, yakınmalar, belirsiz bir suça imalar, titremeler... Yoruldum. Bazan, onu gerektiği kadar güçlü sevemediğimi düşünüyorum. Bize geldiğinde ya da benimle konuşmaya başladığında, sıkıntı duyar oldum. Babacığım, ne demek oluyor bütün bunlar? Korkunç!

LEBEDEV Sevgili yavrum, biricik çocuğum, yaşlı babanı dinle, bırak onu...

SAŞA (İrkilir) Neler söylüyorsun! Neler söylüyorsun!

LEBEDEV Gerçeği söylüyorum Şuroçka. Skandal olacakmış, bütün kasabada herkes aklına geleni söyliyecekmiş, varsın olsun! Kendini bütün hayatın boyunca berbat etmek daha mı iyi?

SAŞA : Böyle konuşma baba, böyle konuşma! Duymak bile istemem bu sözleri! Olumsuz düşüncelerle savaşmak gerekir. O çok iyi, fakat mutsuz ve anlaşılmamış bir adam. Ben seveceğim onu, anlıyacağım, yeniden dirilteceğim. Ödevim bu benim. Karar verildi buna!

LEBEDEV Ödev mödev değil bu, psikopati.

SAŞA Yeter. Sana kendikendimeyken bile düşünmekten kaçındığım şeyleri anlattım. Kimseye söyleme bunları. Unutalım.

LEBEDEV Hiç bir şey anlıyamıyorum. Ya ben yaşlılıktan bunadım, ya da sizler çok akıllı oldunuz. Fakat, isterseniz kesin beni, ama hiç bir şey anlamıyorum ben bu işlerden, hiç bir şey anlamıyorum.

VII

ÖNCEKİLER, ŞABYELSKİ

ŞABYELSKİ (Girerken) Şeytan herkesin canını alsın, bu arada benimkini de! Şaşılacak şey!

LEBEDEV Ne oluyorsun yine?

ŞABYELSKİ Hayır, çok ciddiyim... Öyle bir alçaklık yapayım ki, yalnız kendim değil herkes şaşıp kalsın. Yapacağım da... Şerefim hakkı için! Borkin'e, bugün beni damat olarak sunmasını söyledim. *(Güler)* Herkes alçak, ben de alçak olacağım!

LEBEDEV Sen artık zırvalamaya başladın! Dinle, Matvey, bu gidişle tımarhaneye yollayacaklar seni. Neler söylüyorsun!

ŞABYELSKİ Postane, pastane veya tımarhane! Ne fark eder? İyilik ederler eğer şu anda beni tımarhaneye yollarlarsa. İyilik ederler. Herkes alçak, küçük, değersiz ve yeteneksiz. Ben de iğrenç bir varlığım. Sözlerimin bir tekine bile inanıyorum...

LEBEDEV **Kardeş, ne diyeceğim biliyor musun; bir dinamit al, ateşle, insanlara fırlat. Ya da,** daha iyisi, şapkanı kaptığın gibi doğru evine yollan. Azizim, burada düğün yapılıyor. Herkes eğleniyor. Sense tıpkı karga gibi: gak-gak-gak. Evet, en doğrusu çekip gitmen.

(Şabyelski piyanoya eğilir, hüngür hüngür ağlar)

LEBEDEV İki gözüm!.. Matvey!.. Kont!..

Ne oluyorsun? Matyuşa, meleğim, sevgili dostum... İncittim mi seni? Ne olur bağışla beni, bağışla bu ihtiyar köpeği... Bağışla bu ayyaşı.. Su iç...

ŞABYELSKİ İstemez. *(Başını kaldırır)*

LEBEDEV Peki, niçin ağlıyorsun iki gözüm?

ŞABYELSKİ Bir şey yok... şey...

LEBEDEV Matyuşa, yalan söyleme... Niçin ağlıyorsun? Ha?

ŞABYELSKİ Şu piyanoyu görünce aklıma bizim küçük Yahudicik geldi de...

LEBEDEV Eh, tam da aklına gelecek zamandı!. Tanrı ondan rahmetini esirgemesin, toprağı bol olsun, ama zamanı değil şimdi onu düşünmenin...

ŞABYELSKİ Birlikte çalardık... Olağanüstü, eşsiz kadın...

(Saşa hüngür hüngür ağlar)

LEBEDEV Şimdi de sen mi?.. Tanrı aşkına sus! Tanrım, ikisi birden böğürüyor... bense... ben... Gidin bari buradan, konuklar görecek!

ŞABYELSKİ Paşa, güneşin parlaklığı mezarda yatana bile hoş gelir, eğer ümit varsa yaşlılığa bile dayanılır. Fakat, hiç bir ümidim yok benim, hiç bir ümidim yok.

LEBEDEV Durumun gerçekten de kötü... Ne çoluk çocuğun, ne paran, ne de işin var. Ama, başa gelen çekilir! *(Saşa'ya)* Fakat, sen niçin ağlıyorsun?

ŞABYELSKİ Paşa, para ver bana. Öteki dün-

yada ödeşiriz. Paris'e gidip karımın mezarını göreyim. Servetinin yarısını başkalarına dağıtmış bir adamım ben, biliyorsun, bunun için istemeye hakkım var şimdi. Zaten dostumdan istiyorum...

LEBEDEV (Şaşkın) İki gözüm, bende bir kapik bile yok ki! Fakat... peki, peki! Yani, söz vermiyorum... fakat... anlıyor musun... pekâlâ, pekâlâ! *(Kendikendine)* Canımı çıkardılar!..

VIII

ÖNCEKİLER, BABAKİNA

BABAKİNA (Girer) Nerede benim kavalyem? Kont, nasıl cüret edebiliyorsunuz beni yalnız bırakmaya! Oo, kötü adam! *(Yelpazesiyle Kont'un eline vurur)*

ŞABYELSKİ (Tiksintiyle) Rahat bırakın beni! Sizden iğreniyorum!

BABAKİNA (Şaşakalmış) Ne?.. Ha?..

ŞABYELSKİ Defolun!

BABAKİNA (Koltuğa yığılır) Ah!.. *(Ağlar)*

IX

ÖNCEKİLER, ZİNAİDA SAVİŞNA

ZİNAİDA SAVİŞNA (Ağlıyarak girer) Birisi geliyor... Sağdıç olmalı... Kilise töreni zamanı... *(Hüngür hüngür ağlar)*

SAŞA : (Yalvarırcasına) Anne!

LEBEDEV İşte herkes böğürmeye başladı!

Kuartet! Ne diye havayı nemlendiriyorsunuz canım! Matvey! Marfa Yegorovna!.. Madem ki susmuyorsunuz, öyleyse ben de... ben de ağlıyorum işte... *(Ağlar)* Tanrım!

ZİNAİDA SAVİŞNA : Sana annen gerekli değil, onun rızasını almadın, ama ne yapalım... hayır dualarım seninle olsun...

(Fraklı ve eldivenli olarak İvanov girer)

X

ÖNCEKİLER, İVANOV

LEBEDEV Bir bu eksikti! Bu da nesi?..

SAŞA Niçin buraya geldin?

İVANOV Baylar, özür dilerim, Saşa'yla yalnız konuşmam gerekiyor.

LEBEDEV: Nikâhtan önce gelinin evine gelinmez! Kurallara aykırı bir şey bu! Şimdi sen kilisede olmalıydın!

İVANOV Paşa, rica ederim...

(Lebedev omuzlarını silker. Zinaida Savişna, Lebedev, Kont ve Babakina çıkarlar)

XI

SAŞA, İVANOV

SAŞA : (Sert) Nedir?

İVANOV Kötü bir duygu eziyor beni, fakat yine de soğukkanlılıkla konuşmalıyım. Dinle Saşa: Bugün nikâh töreni için giyindim, kuşandım, aynaya göz attım ve şakaklarımdaki

akları gördüm... Şura, olmaz bu iş! Daha zaman varken keselim bu anlamsız komediyi... Sen genç, taze, geleceği olan bir insansın. Oysa ben...

SAŞA Bunlar hep eski hikâye, dinlemekten de bıktım artık! Kiliseye git, bekletme oradakileri.

İVANOV Kiliseey değil, doğru eve gideceğim ben, sen de nikâhtan vazgeçildiğini bildireceksin, bir şeyler söyle artık. Aklımızı başımıza toplamanın zamanıdır. Ben Hamlet'i oynadım, sen de yüce ruhlu genç kızı. Ama artık yeter.

SAŞA (Şiddetle) Ne biçim konuşma bu! Dinlemek istemiyorum!

İVANOV Fakat ben konuşmak istiyorum ve konuşacağım.

SAŞA Niçin geldin buraya? Yakınmaların gülünçleşiyor. Alay konusu olacak bir hal alıyor.

İVANOV Yok, artık yakınmıyorum. Alay konusu mu dedin? Evet, alay ediyorum kendimle. Eğer bin kere daha güçlü bir biçimde alaya alabilseydim kendimi, bütün dünyayı kahkahalarla üstüme güldürebilseydim, hiç şüphen olmasın, yapardım bunu da. Aynada yüzüme bir göz attım, vicdanımda sanki bir bomba patladı.! Kendimle alay ettim, utançtan az daha aklımı oynatıyordum. *(Güler)* Melankoli! Soylu tasa! Anlaşılamz acı! Bir oturup şiir yazmadığım kaldı. Sızlanmalar, Lazar rolü oynamalar, kendi cansıkıntılarımla

herkesi tasalandırmalar, hayır, hayır, hayır! Güneşin parladığını ve bir karıncanın bile kendinden hoşnut olarak yükünü taşıdığını göre göre; yaşama gücünü bir daha elegeçirmemek üzere yitirdiğini, paslandığını ve hayatını tükettiğini, bir ruh güçsüzlüğüne kapılıp gırtlağına kadar iğrenç bir melankoliye gömüldüğünü kavramak — hayır, hayır, hayır! Bazılarının seni bir şarlatan saydıklarını, bazılarının sana acıdıklarını, bazılarının sana yardım eli uzattıklarını ve en kötüsü, bazılarının sende ikinci bir Muhammet görerek iç çekmelerine saygıyla kulak verdiklerini ve onlara hemen yeni bir din bildirmeni beklediklerini görmek... Hayır! Tanrıya şükür, gururumu ve vicdanımı yitirmedim daha! Buraya gelirken alay ediyordum kendikendimle, kuşların ve ağaçların da benimle alay ettiklerini sanıyordum...

SAŞA Artık kötülük bile değil bu, basbayağı delilik!

İVANOV Öyle mi sanıyorsun? Hayır, deli değilim. Şimdi her şeyi gerçek durumlarıyla görebiliyorum, düşüncelerim senin vicdanın kadar duru. Birbirimizi seviyoruz, fakat evlenemeyiz. Ben delirebilir, istediğim kadar kederli düşüncelere gömülebilirim, fakat başkalarının hayatını yıkma hakkım yok! Yakınmalarım ve mızmızlıklarımla karımın son yılını zehirledim. Sen daha nişanlımken gülmeyi unuttun, beş yıl birden yaşlandın. Hayatta her şeyi açık seçik anlıyabilen baban benim yüzümden insanları anlıyamaz

oldu. Gittiğim her yere cansıkıntısı, neşesizlik, hoşnutsuzluk taşıyorum. Dur, kesme! Böyle azgın konuştuğum için özür dilerim, fakat kötü bir duygu eziyor beni, elimden gelmiyor başka türlü konuşmak. Ömrüm boyunca hiç bir zaman yalan söylememiş, hayata karaçalmamıştım. Fakat böyle mızmız biri olunca kendim de sezmeden hayatı karalamaya, kaderden yakınmaya, acınmaya başladım. Bu yaşama iğrentisi beni dinleyenlere de bulaşıyor, onlar da hayattan soğuyorlar. Şu durumuma bir bak! Yaşamakla sanki doğaya lütufta bulunuyorum. Şeytan canımı alsın benim!

SAŞA : Dur... Söylediklerinden anladığıma göre, demek ki mızmızlıktan, sızlanmaktan bıktın, artık yeni bir hayata başlamanın zamanı geldi!.. Bu çok güzel bir şey!..

İVANOV Ben hiç de güzel bir şey göremiyorum burada! Hangi yeni hayat? Geri dönülmez biçimde mahvolmuş bir adamım ben! Artık sen de bunu anlamalısın. Yeni bir hayat!

SAŞA Nikolay, kendine gel! Nereden biliyoryorsun mahvolduğunu? Nedir bu yaptığın? Hayır, artık ne konuşmak, ne de dinlemek istiyorum! Kiliseye git!

İVANOV Ben mahvolmuş bir adamım!

SAŞA : Bağırma, konuklar duyacak!

İVANOV Eğer aklıbaşında sağlıklı bir adam, hiç bir neden yokken Lazar rolüne çıkar, başaşağı yuvarlanmaya başlarsa, onu kimse kurtaramaz! Peki, sen söyle, beni ne kurta-

rabilr? İçki içemem, başımı ağrıtıyor; kötü şiirler yazmayı beceremiyorum; bu ruh tembelliğine tapınıp onu yüceltmek de olanaksız. Tembellik tembelliktir, güçsüzlük de güçsüzlük. Başka türlü adlandıramam onları. Mahvolduysam mahvoldum demektir. Konuşacak bir şey yok bunun üzerinde. *(Arkaya bakar)* İşimizi güçleştirebilirler, dinle, eğer beni seviyorsan yardım et bana. Hemen şu dakika bırak beni!..

SAŞA Ah Nikolay, beni ne kadar kadar yorduğunu bir bilsen! Bana nasıl acı verdiğini bir bilsen. Her gün yeni bir sorunla karşı karşıya bırakıyorsun beni, hepsi de birbirinden çetin. Nasıl çıkayım işin içinden... gerçek bir aşk isterken acı veren bir aşk buldum...

İVANOV Karım olursan eğer, daha da çetinleşecek bu sorunlar. Bırak beni! Yüreğindeki duygunun aşk değil, şerefli bir kişiliğin direnişi olduğunu anlamalısın. Ne pahasına olursa olsun beni yeniden diriltmek görevini üstüne aldın. Bir zafer kazanacağın düşüncesi okşuyordu seni. Şimdi geriye dönmeye hazırsın, fakat aldatıcı bir duygun engelliyor bunu. Anlamalısın!

SAŞA Ne tuhaf, ne yabaml bir mantığın var! Seni bırakayım öyle mi? Nasıl olur bu? Ne anan, ne kızkardeşin, ne de bir tek dostun var... Batmış bir adamsın. Varın yoğun çalındı, çevren iftiracılarla kuşatılı...

İVANOV Aptallık ettim buraya gelmekle. Sana gelmeden yapmalıydım yapacağımı.

(Lebedev girer)

XII

ÖNCEKİLER, LEBEDEV

SAŞA (Babasına koşar) Baba, kudurmuş gibi buraya gelmiş, eziyet ediyor bana. İstiyor ki, onu bırakayım. Eğer evlenirsek ben mahvolurmuşum. Baba, söyle ona, onun yüce ruhluluğu gerekli değil bana, ne yaptığımı biliyorum ben.

LEBEDEV Hiç bir şey anlıyamıyorum. Ne yüce ruhluluğu?..

İVANOV Evlenmiyeceğiz

SAŞA Evleneceğiz! Baba, söyle ona, evleneceğiz.

LEBEDEV Dur, dur!.. Peki niçin evlenmiyecek mişsiniz?..

İVANOV Ona her şeyi anlattım, ama anlamak istemiyor.

LEBEDEV Hayır, ona değil bana anlat, ama öyle anlat ki anlıyabileyim! Ah Nikolay Alekseyeviç! Tanrından bul! Hayatımızı öyle dumanlandırdın ki, sanki tımarhanede yangın çıkmış, ben de oradayım! Çevreme bakıyor, hiç bir şey anlıyamıyorum... Sanki Tanrı'nın hışmına uğradım! Peki, sen benden ne istiyorsun şimdi? Ne istiyorsun bu yaşlı adamdan? Seni düelloya çağırmasını mı?

İVANOV Hayır, hiç gereği yok bunun. Yalnız omuzlarınızın üzerinde bir başa sahip olmanızı ve Rus dilini anlamanızı istiyorum!

SAŞA (Heyecanlıdır, sahnede dolaşır) Korkunç! Korkunç! Sanki bir bebek!

LEBEDEV Demek ki başımı avuçlarımın içine alıp düşünmekten başka yapacak bir şey yok. Dinle, Nikolay: Bütün bunlar sence pek aklayatkın, pek ince, psikoloji kurallarına pek uygun şeyler olabilir; fakat bence sadece skandal ve mutsuzluk. Beni, bu yaşlı adamı, son olarak dinle! Bak ne diyeceğim: aklını başına topla! Herkes her şeye nasıl yalın olarak bakıyorsa sen de öyle bak! Bu dünyada her şey çok anlaşılır ve açıktır. Tavan ak, çizme kara, şeker tatlıdır. Sen Saşa'yı seviyorsun, o da seni seviyor. Seviyorsan kal, sevmiyorsan git, yargıca başvurma. İşte her şey böyle anlaşılır ve açık seçiktir! İkiniz de sağlıklı, akıllı, ahlâklı insanlarsınız, Tanrıya şükür, karnınız tok, sırtınız pek... Yani, daha ne istiyorsun? Paran mı yok? Bu da iş mi? Mutluluk paraya mı bağlı? Şüphesiz ki, anlıyorum... Yurtluğun rehine konuldu, faizlerini ödeyemiyorsun, ama düşün ki ben de bir babayım, bunları anlıyorum... Bırakın Zinaida Savişna nasıl istiyorsa öyle davransın. Tanrı iyiliğini versin onun. Kızını drahomasız bırakıyormuş, varsın bıraksın... Şuroçka'ya kalırsa paranın hiç gereği yokmuş... İlkeler... Schopenhauer... Saçma bütün bunlar.. Bankada kimsenin bilmediği bir on binim yatıyor. *(Arkaya bakar)* Benim dışımda şeytanın bile bilgisi yok onların varlığından... Büyük annemin paraları... İşe bu para ikinizin... Alın, yalnız iki bini

Matvey'in olacak, söz verin iki binini ona vereceğinize...

(Konuklar salonda toplanmaktadır)

İVANOV Paşa, konuşacak bir şeyim yok benim. Ben vicdanımın buyruğuna uyuyorum. *SAŞA :* Ben de vicdanımın buyruğuna uyuyorum... Seni bırakmıyacağım. Gidip annemi çağırayım. *(Çıkar)*

III

İVANOV, LEBEDEV

LEBEDEV Hiç bir şey anlıyamıyorum...

İVANOV Dinle öyleyse zavallı adam... Ben şerefli bir adam mıyım, yoksa bir alçak mı? sağlıklı bir adam mıyım, yoksa bir psikopat mı? bunları açıklamaya çalışmıyacağım. Anlıyamazsın. Bir zamanlar ateşli, içten, akıllı bir gençtim; sevgilerim, nefretlerim ve inaçlarım kimseninkilere benzemezdi. On adammışım gibi çalışır, on adammışım gibi ümit ederdim. Yel değirmenleriyle savaşır, alnımla duvarlara tos vururdum. Gücümü tartıya vurmadan ve daha hayatı öğrenmeden sırtıma öyle ağır bir yük yüklendim ki bir süre sonra belim çatırdadı, damarlarım uzayıp gevşedi. Tükettim kendimi. Ölçüsüz içiyor, coşuyor, çalışıyordum. Söyle, sonuç başka türlü olabilir miydi? Biz o kadar yetersiziz ve yapılacak işler de o kadar çok ki!.. Tanrım, o kadar çok ki!.. İşte, kendisiyle savaştığım hayat

nasıl acımadan öç alıyor benden! İşte otuz beşindeyim ve kendimi içkiyle sersemlemiş bir adam gibi hissediyorum. Yaşlandım ben, yaşlı bir adamın geceliğine büründüm. Yorgun, bitkin, parça parça, inançsız, aşksız, ağır bir baş ve tembel bir ruhla insanların arasında başıboş dolaşıyor ve şu sorulara karşılık bulamıyorum: Kimim ben, niçin yaşıyorum, amacım ne? Aşk saçma bir şey, okşayışlar gereksizce tatlı, emek anlamsız, şarkılar ve ateşli söylevlerse bayağı ve eski. Nereye gidersem gideyim, kendimle birlikte tasa, soğuk bir cansıkıntısı, hoşnutsuzluk ve yaşama iğrentisi taşıyorum... Geri dönülmez bir biçimde mahvoldum ben! Otuz beşinde yorgun düşmüş, düşkırıklığına uğramış, değersiz zaferlerinin ağırlığı altında ezilmiş bir adam var karşında; utançtan boğuluyorum, güçsüzlüğümle alay ediyorum... Ah, gururum nasıl da ayaklanıyor, nasıl kuduruyorum! *(Sendeler)* Tüh, nasıl yitirdim kendimi! Sendeliyorum artık... Kötüledim ben. Matvey nerede? Beni eve götürsün.

SALONDA SESLER Sağdıç geldi!

XIV

ÖNCEKİLER, ŞABYELSKİ, sonra BORKİN, LİVOV, SAŞA ve KONUKLAR

ŞABYELSKİ (Girerken) Başkasının kullanılmış frakını giydik, eldivenlerimiz yok diye alaycı bakışlara bak sen... aptalca iğneleme-

lere, gülümsemelere bak... İğrenç insanlar!
BORKİN (Hızla girer. Elinde bir demet çiçek, yakasında sağdıçlık belgesi olan bir başka çiçek.) Uf! Bak hele, nerede! *(İvanov'a)* Sizi kilisede bekliyorlar, sizse burada felsefe yapıyorsunuz! İşte, tam bir komik! Tanrım, tam bir komik! Kiliseye nişanlınızla değil benimle gitmeniz gerekir kurallara göre. Nişanlımızı almak içinse yine kiliseden benim gelmem gerekir. Acaba anlıyamıyor musunuz? Bay komik!
LİVOV (Girer, İvanov'a) Siz burada mısınız? *(Yüksek sesle)* Nikolay Alekseyeviç, burada, herkesin duyabileceği bir biçimde söylüyorum ki, siz bir alçaksınız...
İVANOV (Soğuk) Pek çok teşekkürler.

(Genel şaşkınlık)

BORKİN (Livov'a) Sayın bay! Bu yaptığınız aşağılık bir şey! Sizi düelloya çağırıyorum!
LİVOV Bay Borkin, bırakın düelloyu, sizinle konuşmayı bile kendim için alçaltıcı bir şey sayarım. Fakat bu teklif Bay İvanov'dan gelirse sevinçle kabul edeceğim!
ŞABYELSKİ Sayın Bay, sizinle ben dövüşeceğim!
SAŞA (Livov'a) Nedir bu? Niçin hakaret ettiniz ona? Baylar, durun, davranışını açıklayacak bana; evet, niçin?
LİVOV Boş yere hakaret etmedim Aleksandra Pavlovna. Buraya şerefli bir insan olarak

sizin gözlerinizi açmaya geldim, rica ederim dinleyin beni.

SAŞA : Yani ne söyliyeceksiniz? Şerefli bir insan olduğunuzu mu? Bunu bütün dünya biliyor. Elinizi vicdanınıza koyup söyler misiniz bana, acaba davranışlarınızın farkında mısınız? Şimdi şerefli bir insan gibi buraya girerek ona öylesine hakaret ettiniz ki, bu hakaretin ağırlığı altında az kalsın ben ölecektim. Daha önce de onu bir gölge gibi izleyerek yaşamasını güçleştirdiniz. Böyle davranmakla görevinizi yerine getirdiğinize inanıyor, şerefli bir insan olduğunuzu sanıyordunuz. Onun özel yaşantısına karışıyor, onu yeriyor ve yargılıyordunuz. Bana ve bütün öbür tanıdıklara imzasız mektuplar yağdırdınız, bütün bunları yaparken de şerefli bir insan olduğunuzu düşündünüz. Şerefli bir iş yaptığınızı sanarak onun hasta karısına da eziyet ettiniz, kadıncağıza şüphelerinizle acı çektirdiniz. Bütün bu zorbalıkları ve alçaklıkları yaparken de hep şerefli bir insan olduğunuzu sandınız!

İVANOV (Güler) Düğün yeri değil, parlamento! Bravo, bravo!..

SAŞA (Livov'a) Düşününüz şimdi: davranışlarınızın farkında mısınız, değil misiniz? Ahmak, kalpsiz insanlar! *(İvanov'un elini tutar)* Gidelim buradan Nikolay! Baba, gidelim!

İVANOV Nereye? Dur, her şeyi bitireceğim şimdi! Gençliğimin yeniden dirildiğini, eski İvanov'un canlandığını hissediyorum! *(Tabancasını çıkarır)*

SAŞA (Haykırır) Nikolay, ne yapmak istiyorsun! Nikolay! Tanrı aşkına yapma!

İVANOV Ne zamandır başaşağı yuvarlanıyordum! Artık durmam gerekiyor. Her şey burada bitmeli! Uzaklaşın! Teşekkür ederim Saşa!

SAŞA (Bağırır) Nikolay, Tanrı aşkına! Tutun onu!

İVANOV Bırakın! *(Kurtulur, kendini vurur.)*

Perde

BİLGİ YAYINLARI TİYATRO DİZİSİNDEN
ÇIKAN KİTAPLAR

1 — SEKİZ OYUN Jean Tardieu
Türkçesi Yıldırım Keskin 4 Lira

2 — KARALARIN MEMETLERİ Cahit Atay 4 Lira

3 — SULTAN GELİN Cahit Atay 4 Lira

4 — DUVARLARIN ÖTESİ Turgut Özakman 4 Lira

5 — BOZUK DÜZEN Güner Sümer 4 Lira

6 — MİDASIN KULAKLARI Güngör Dilmen 4 Lira

7 — ÇEHOV'DAN 4 OYUN Türkçesi Yılmaz Gruda 4 Lira

8 — PUSUDA Cahit Atay 3 Lira

9 — ON KISA OYUN Türkçesi Ülkü Tamer 6 Lira

10 — İVANOV Anton Çehov Ataol Behramoğlu 4 Lira

BİLGİ YAYINLARI

1. Ingmar Bergman YABAN ÇİLEKLERİ
Türkçesi Tezer Sümer
2. Jean Tardieu SEKİZ OYUN
Türkçesi Yıldırım Keskin
3. Cahit Atay KARALARIN MEMETLERİ
4. Cahit Atay SULTAN GELİN
5. Albert Camus SANATÇI VE ÇAĞI
Türkçesi Yıldırım Keskin
6. Oppenheimer BİLİM VE SAĞDUYU
Türkçesi Onur Öymen
7. Turgut Özakman DUVARLARIN ÖTESİ
8. A. de Saint Exupéry KÜÇÜK PRENS
Türkçesi Cemal Süreya R. Tomris
9. Güner Sümer BOZUK DÜZEN
10. Orson Welles YURTTAŞ KANE
Türkçesi. Nijat Özön
11. Giovanni Guareschi DON CAMİLLO VE ŞEYTAN
Türkçesi Yurdakul Fincancı
12. Güngör Dilmen MİDASIN KULAKLARI
13. Friedrich Dürrenmatt DURUŞMA GECESİ
Türkçesi Cenap Yılmaz
14. Anton Çehov TÜTÜNÜN ZARARLARI
BİR EVLENME TEKLİFİ
SAFİYEDE YAZ
AYİ
Türkçesi Yılmaz Gruda
15. Yakup Kadri Karaosmanoğlu SODOM VE GOMORE
16. Albert Camus BİR ALMAN DOSTA MEKTUPLAR
Türkçesi Suat Tuygan
17. Cahit Atay PUSUDA
18. Aisopos EZOP MASALLARI
Türkçesi Tarık Dursun K.
Desenler Aslı Turhan Selçuk
19. Gustave Janouch KAFKA İLE KONUŞMALAR
Türkçesi A. Turan Oflazoğlu
20. Akutagava RAŞOMON
Türkçesi Tarık Dursun K.

21. Pudovkin SİNEMANIN TEMEL İLKELERİ
Türkçesi Nijat Özön
22. Yakup Karaosmanoğlu HÜKÜM GECESİ
23. Ingmar Bergman YEDİNCİ MÜHÜR
Türkçesi A. Turan Oflazoğlu
24. Marguerite Duras MODERATO CANTABILE
Türkçesi Bertan Onaran
25. Albert Schweitzer ÇOCUKLUĞUM VE GENÇLİĞİM
Türkçesi Yurdakul Fincancı
26. Antonioni GECE
Türkçesi Ülkü Tamer
27. D. H. Lavrence ANKA KUŞU
Türkçesi Akşit Göktürk
28. Truman Capote TIFFANY'DE KAHVALTI
Türkçesi Meral Alakuş
29. Bertrand Russell DÜNYA GÖRÜŞÜM
Türkçesi Cenap YILMAZ
30. Aziz Nesin MEMLEKETİN BİRİNDE HOPTİRİNAM
31. Friedrich Dürrenmatt YUNANLI BİR KIZ ARANIYOR
Türkçesi Akşit Göktürk
32. Cevdet Kudret DİLLERİ VAR BİZİM DİLE BENZEMEZ
33. André Bazin ÇAĞDAŞ SİNEMANIN SORUNLARI
Türkçesi Nijat Özön
34. ON KISA OYUN
Türkçesi Ülkü Tamer
35. Simone de Beauvoir SESSİZ BİR ÖLÜM
Türkçesi Bilge Karasu
36. Anton Çehov İVANOV
Türkçesi Ataol Behramoğlu
37. Natalie Sarraute YÖNELİŞLER
Türkçesi Mükerrem Akdeniz
38. SAHNEYE KOYMA SANATI
Türkçesi Suat Taşer
39. Eisenstein POTEMKİN ZIRHLISI
Renoir HARP ESİRLERİ
Ford CEHENNEMDEN DÖNÜŞ
40. Fakir Baykurt AMERİKAN SARGISI
41. Marguerite Duras BÜTÜN GÜN AĞAÇLARDA
Türkçesi Salâh Birsel

«İvanov», Çehov'un sahneye konan ilk oyunudur (1887). Pek çok şey başarmak isteyen, fakat geri yaşama koşulları karşısında güçsüzlükle eğilen; coşkulu bir eylem adamı iken, hasta, yenik bir kişi olup çıkan İvanov tipi, eserin yazıldığı yılların düş kırıklığına uğramış, ne yapacağını bilmeyen, bunalım içinde kıvranan aylak Rus aydınını canlandırmaktadır.

Elinizdeki kitap, "İvanov" oyununun Türkçeye yapılan ilk çevirisidir. Eser, Rusça aslından çevrilmiştir.

Başnur Matbaası, Ankara - 1967

4 Lira